ოთხშაბათი. 1918 წ. ენკენისთვის 25 № 177

ფასი 5 მან. ფულიდან ფეოტზე

ოთხშაბათი 1918 წ. ენკენისთვის 25 № 177

ფასი თბილისში და პროვინციაში 50 კაპ. რკ. გზის სადგურებზე 60 კაპ.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

საქართველო

რედაქცია

საგაზეთო მასალა უნდა იყოს დაწერილი გარკვეულად და ერთ გვერდზე. წერილში უნდა აღნიშნული იყოს **ავტორის ვინაობა** და მისამართი. უპირობოთ გამოგზავნილი მასალა უფასოთ ითვლება. **დაუბეჭდავი** საგაზეთო მასალა არ ინახება და რედაქცია არავითარ მიწერ-მოწერას მის შესახებ არ კისრულობს.

რედაქცია ღიაა დილის 9—3 საათამდის, გარდა უქმე დღისა. **სარედაქციო საქმეების** გამო პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება ამავ დროს.

მისამართი: თბილისი, სასახლის ქუჩა № 5, ქარფული ქარვასლა. ფოსტის ადრესი: თბილისი, ფოსტის ყუთი № 76. ტელეგ. ადრესი: თბილისი, „საქართველო“.

კონტორა

„საქართველოზე“ ხელის მოწერა მიიღება მხოლოდ სამი თვით და ეღირება—25 მ. თვეში (მხოლოდ ქალაქში) 10 მანეთი. ცალკე № 50 კ. **განცხადების ფასი** სტრიქონი პეტიტისა პირველ გვერდზე 60 კაპ. უკანასკნელზე—50 კაპ. საქართველოს გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი ორჯერ მეტია. **სამგლოვიარო განცხადება** ერთ ოჯერ 20 მანეთი. მისამართის გამოცვლა ღირს 3 მან. ფული და წერილები, რაც კონტორას შეეხება, უნდა გამოიგზავნოს კონტორის სახელზე. საჩქარო განცხადებანი უნდა მოტანილ იქნას არა უგვიანეს $1^1/_2$ საათისა კონტორაში. კონტორა ღიაა დილის 10 (ან. დრ.) საათიდან 3 საათამდე.

ტელეფონი რედაქციისა და კონტორისა **15—73**

უკანასკნელი ცნობები

ევროვნულ საბჭოს ხაზინიდან 48 ათასი მანეთი გაიტაცეს, ექსპროპრიატორი დაჭერილია.—ფულის სამზადებელი ექსპედიცია გაძარცვეს,—გატაცებულია 1 მილიონ ნახევრის განმზადებული ბონები.

პეტროგრადში ხელახლად დაიწყო აჯანყება და მასსიური ექეტა.—მოკავშირეებმა პალესტინის ფრონტზე და ბალკანეთში დიდი შეტევა დაიწყეს. ბულგარები სასტიკად დამარცხდენ, დაჰკარგეს გვეგელი.

უნუგეშონი ავქსენტი გიორგის ძე შვილებით, შალვა, არჩილი, გიორგი აბესაძენი, ქეთევან ფეოდოროვისა და კნ. ევგენია აბაშიძისა აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ უდროოდ გარდაცვალებას პირველი მეუღლისა და დანარჩენი დედისა

დარეჯა ზაქარიას ასული აბესაძისა,

პანაშვიდი ეკლესიაში ... ბინაზე (არაგვის ქუჩა № 7). გამოსვენება ოთხშაბათს, 25-ს დილის 10 საათზე კალოუბნის ეკლესიაში.

2—1777—2

სახელმწიფო თეატრი

საოპერო სეზონი 1918 წლ. დირექცია ან. ლ. ლევიცკისა

ოთხშაბათს, 25 ენკენისთვეს, დაიდგმის

ფაუსტი

ოპერა ხუთ მოქმედებად, მუსიკა გუნოსი.

მონაწილეობას იღებენ: ქ-ნნი: ვოლ-ლევიცკაია, მოროზოვა, ოვსიანიკოვა; ბ-ნნი: ზალიპსკი, ნიკოლსკი, ინაშვილი, ეზროვი.

დირიჟორი **ცენოვსკი.**

დასაწყისი საღამოს 8 საათზე.

კასა ღიაა დილის 10—2 საათამდე, ხოლო საღამოთი 6-დან სპექტაკლის დამთავრებამდე.

ხუთშაბათს, 26 ენკენისთვეს, **„ცარსკაია ნევესტა“.**

პარასკევს—27 ენკენისთვეს—**„პიკოვაია დამა“.**

საქართველოს სამხრეთი სანაპირო

მთავრობის ოფიციოზი „საქართველოს რესპუბლიკა“ გადმოგვცემდა:

„სომხეთის დიპლომატიურ მისსიას თბილისში სტამბოლიდან მოუვიდა ცნობა, რომ ოსმალეთის მთავრობამ განკარგულება მოახდინა გაიყვანონ ამ მოკლე ხანში ოსმალეთის ჯარები ბამბაკისა და ლორეს ოლქებიდან, და რკინის გზაც სომხეთის მთავრობას გადასცენო“.

ჩვენ არ ვიცით რამდენად სარწმუნოა ეს ცნობა. მაინც და მაინც, თუ სწორად შევაფასებთ იმ ურთიერთობას, რომელიც ამ ბოლო დროს დამყარდა ოსმალეთსა და ჩვენ მეზობელ კავკასიელ ერებს შორის, არაფერია მოულოდნელი, თუ ოსმალეთს მართლაც განზრახული აქვს ასე უჩუმარად გადაცემა სომხეთისათვის საქართველოს სამხრეთი სანაპიროებისა. საგულისხმოა ამ მხრივ განცხადება სომეთის დიპლომატიური წარმომადგენელს თბილისის მთავრობასთან ბ-ნ ჯამალიანისა, გადმოცემული იმავე „საქართველოს რესპუბლიკის“ უახლოეს ნომერში: „ამ უკანასკნელ დროს სომხეთისა და ოსმალეთის მთავრობას შორის ზოგიერთ კითხვებში შეთანხმება მოხდა. დამოკიდებულება ჩვენ შორის უფრო ირკვევა და უმჯობესდებაო“.

სომხის ელჩის ამ დაუმთავრებელ განცხადებას ავსებს ზემოდ მოყვანილი ცნობა ლორე-ბამბაკის ოლქების შესახებ. მართლაც სად არის ის შეთანხმების შესაძლებლობა, საცა ოსმალეთსა და სომხეთის ინტერესები ერთიმეორეს ხვდებიან? რასაკვირველია არა საკუთრივ სომხეთის კითხვაში. სომხეთის პოლიტიკის ხელმძღვანელი წრეები საბოლოოდ დარწმუნდენ, რომ ოსმალეთი არასგზით არ შეელევა ნებაყოფლობით იმ კორიდორს, რომელიც ოსმალეთმა გაიკაფა ადერბეიჯანისაკენ ისტორიული სომხეთის ტერიტორიაზე. ოსმალეთი დაინტერესებულია აქ არა მარტო სტრატეგიით, ან არა მარტო სარკინისგზო მაგისტრალით, რომელიც გასდევს არზრუმიდან ყარსალექსანდროპოლ-ჯულფას ხაზით თავრიზამდე; სომხეთი ეს ეთნოგრაფიული სოლი არის, რომელიც აშორებდა ოსმალეთის თურქებს კავკასიისა და სპარსეთის თურქებიდან. გამთელება თურქის ხალხის ეროვნულ-ტერიტორიული სხეულისა მარმარილოს ზღვის სანაპიროდან ვიდრე კასპიამდე—ეს ერთ-ერთი მთავარი ამოცანა, რომლის მიღწევას პირველ რიგში ისახავს ახალგაზდა ოსმალთა პოლიტიკა. ცხადია რომ ეხლანდელი ძალთა განწყობილების დროს სომხეთისათვის საბოლოოდ დაკარგულად უნდა ჩაითვალოს როგორც სომხეთის მეტროპოლია, ოსმალეთის საზღვრებში რომ შედიოდა, ისე ყოფილი რუსეთის სომხეთის სამხრეთი სოლი—არაქსის ბარი,—საცა გასდევს ეკონომიური ნერვი შემაერთებელი კავკასიის ადერბეიჯანისა ოსმალეთთან... და სამხრეთისაკენ გზებ-შეკრული სომხეთი ჩრდილოეთით ფიქრობს გაფართოებას: არაქსის ველის კომპენსაციის მიღებას სომხეთი მტკვრის აუზში მოელის—დაიმედებული ამ მხრივ ოსმალეთის „კეთილგანწყობილი ნეიტრალიტეტით“. კურსი სწორედ არის აღებული, თუმცა ამავე დროს აქ არის მარტოოდენ ერთი დღის პერსპექტივა...

ოსმალეთს რასაკვირველია არაფერი ექნება საწინააღმდეგო სომხეთის გაფართოებისა საქართველოს ანგარიშზე. ოსმალეთი დაჯერებულია რომ სომხის ხალხს ხერხემალი გატეხილი აქვს და საქართველოს სანაპიროს შემოურთებით იგი საცოცხლო ძალას ვერ შეიმატებს. სომეხთა ერი მომწყვდეულია დღეს ნოიოკ პლატოზე, მას უჭირავს ტერიტორია ორი მაზრის სივრცისა, ისიც იმდენად მწირი, რომ მისი ეკონომიური პოტენცია არათუ სახელმწიფოს, უბრალო ერობის ბიუჯეტს ვერ დაფარავს. ცხადია ოსმალეთი იმისი მომხრე იქნება, საქართველოს გასაღები ძალამიხდილი სომეთის ხელში იყოს... ამასთან ოსმალეთი სომხეთის არსებობას უცქერის როგორც დროებითს მოვლენას და პირველსავე ხელსაყრელ შემთხვევაში შეეცდება მოაქციოს თავისი თავისი გავლენის ზონაში ეს პატარა ნაშთიც სომხეთისა, რომელიც ატიტვლებს ადერბეიჯანისა და ოსმალეთის შემაერთებელ შუა წელს. მით უფრო კარგი თუ სომხეთს თან ახლდება საქართველოდან მიღებული ჩამონაჭრები...

* * *

სომხის პოლიტიკოსებს ავიწყდებათ, რომ ცხოვრების მიმართულებას განსაზღვრავს არა ორი დღისათვის გზომილი დიპლომატიური ინტრიგები, აგებული დროებითსა და შემთხვევით შეხვედრილ ინტერესებზე, არამედ უფრო მძლე სოციალური სტიქიონი... კომბინაციები, რომელიც ჩვენს ზურგს უკან ეწყობა კიდევ უფრო აძლიერებს იმ ეთნიურ საფრთხეს, რომელსაც უქადის სომხის ხალხს საბედისწერო გეოგრაფიული მდებარეობა მათი ქვეყნისა.. მაგრამ პოლიტიკური დალტონიზმი სომეთის ხელმძღვანელი წრეებისა სჩანს განუკურნელი გამხდარა...

ამ მეტად საგულისხმო პოლიტიკურ სიტუაციის შესახებ, რომელიც ამ ბოლო დროს დამყარდა საქართველოს სამხრეთით, ჩვენ გვექნება კიდევ შემთხვევა უფრო დაწვრილებით ვისაუბროთ სხვა დროს.

აქ კი შევნიშნავთ მხოლოდ, რომ საკითხი საქართველოს სამხრეთი სანაპიროებისა ასე მარტივად, „შინაურულის გზით“, ვერ გადაიწყდება როგორც ეს შეიძლება ეგონოსთ სომხის პოლიტიკოსებს.

ჯერ ერთი ამ სანაპიროებთან, ბამბაკ-ლორეს მხარესთან, აგრეთვე, ყაზახთან (ასეთივე პრეტენზიები წამოყენებულია ამ უკანასკნელ ოლქზედაც), შეკავშირებულია საქართველოს საარსებო ინტერესები და საქართველო მის ჩამოშორებას ვერასგზით ვერ შეურიგდება... არას ვამბობთ იმის შესახებ, რომ რაიმე კომპრომისები აქ, ეს მეტად პრობლემატიური ფილანტროპია იქნებოდა.

ამასთან ჩვენ არც ის გვინდა დავიჯეროთ, რომ ოსმალეთის ხელმძღვანელ წრეებმა ასე ხელაღებით იკისრონ საქართველოს უფლებათა აბუჩად აგდება. ლორე-ბამბაკი და ყაზახი ოსმალეთის საშიჯნო ხაზის გარედ მდებარეობს, და საქართველოს არავითარი საბაბი არ მიუცია ოსმალეთისათვის, რომ მან ასე ex abrupto დაარღვიოს ჩვენდამი ლოიალობა. საქართველოს ამ მხარეზე მტკიცე უფლება აქვს, რასაც ოსმალეთის მთავრობამ ანგარიში უნდა გაუწიოს.

ლორე-ბამბაკი და ყაზახი ხომ საქართველოს სახელმწიფოს ძირეული ქვეყანაა; იგი თაობითვე შეადგენს საქართველოს სახელმწიფოს განუყოფელ ნაწილს. საქართველოს ფარგლებში შედიოდა ეს მხარე მაშინაც, როდესაც საქართველომ რუსეთის პროტექტორატი აღიარა; ტერიტორიალური ინტეგრიტეტი საქართველოს სამეფოსი, შეერთებული რუსეთთან განსაზღვრული პირობებით, დღეს პირდაპირის მემკვიდრეობით გადმოდის საქართველოს რესპუბლიკაზე. არც ერთ მეზობელ სახელმწიფოს არა აქვს არავითარი უფლებრივი საფუძველი პრეტენზიების გამოცხადებისა საქართველოს ამ მიწა-წყალზე. რაიმე აგრესიული განზრახვა ამ მხრივ, ეს იქნებოდა დარღვევა საქართველოს ელემენტარული უფლებებისა.

ჩვენმა მთავრობამ დაუყოვნებლივ უნდა მიიღოს ზომები ამ ოლქების დაბრუნებისათვის, რისიც ვალდებულება თითონ ოსმალეთმა იკისრა ბათომის ხელშეკრულებით. და ჩვენ გვაკვირვებს მთავრობის უმოქმედობა... საქართველოს ხელმძღვანელ წრეებს მართებს ფიზიელ დარაჯად დგომა საქართველოს უფლებათა დაცვისთვის ჩვენი ქვეყნის სამხრეთ სანაპიროზე. ლორე-ბამბაკისა და ყაზახის მხარესთან ხომ საქართველოს სასიცოცხლო ინტერესებია შეკავშირებული და მათი დაკარგვა საფრთხეში ჩააგდებდა ჩვენი ქვეყნის მომავალს. აქ საჭირო არ არის სიტყვის გავრცელება იმის შესახებ, რომ ბამბაკ-ლორეს ჩამოშორება, ეს არის კარიბჭეების აყრა საქართველოსათვის. ბამბაკის მთების სისტემა ეს ერთად-ერთი ბურჯია, რომელიც ჰფარავს საოპერაციო ხაზს სამხრეთიდან მომართულს თბილისზე... დაკარგვა ბამბაკ-ლორისა და ყაზახისა ეს იქნებოდა მორღვევა საქართველოსი სამხრეთ-კავკასიის ქედის მთავარი მასსივიდან. საქართველოს ამ ბუნებრივი ზღუდისაგან სამხრეთის მხრით.

ამავე დროს ლორე-ბამბაკი და ყაზახი კვანძია უმნიშვნელოვანესი გზებისა, რომლებიც გადასერავენ ამ მხარეს სამხრეთ მიჯნაზე ჯაჯურის, ყარალაჯის სიფთაქის და გელაქუნის უღელტეხილებით და რადიუსების მსგავსად თავს იყრიან ტფილისთან. და ამ გზებსა აქვთ არა მარტო სტრატეგიული მნიშვნელობა:

ჩვენ დავკარგეთ ბათომის ნავთსადგური; ამის გვერდით დაკარგვა ლორე—ბამბაკ—ყაზახის გზათა კვანძისა—ეკონომიურად დიდ საფრთხეს განგვიმზადებდა. თუ გავითვალისწინებთ იმ ეკონომიურ ტენდენციებს, რომელსაც გამოიწვევს კავკასიის ქვეყნების ანალი პოლიტიკური გადაჯგუფება და მათი სხვა და სხვა სამეურნეო ორბიტაში მოქცევა, ადვილად შესაძლოა ყაზახისა და ლორე-ბამბაკის ჩამოშორებით საქართველოს ასცდეს კავკასიის მთავარი სატრანზიტო გზა, და ხაზმა თბილის-ფოთისამ და თბილის-ბათომისამ დაჰკარგოს თავისი მნიშვნელობა. და უნდა ვიცოდეთ რომ კავკასიის მაგისტრალი ამავე დროს ერთ-ერთი მთავარი სატრანზიტო გზა იქნება საქონლის გაცვლა-გამოცვლისათვის ევროპასა და წინა-შუა-აზიას შორის.

თუ რა გამოუსწორებელი მარცხი დარჩება საქართველოს ეკონომიური და კულტურული მომავლისათვის, თუ საქართველოს ასცდა ეს უდიდესი მნიშვნელობის სატრანზიტო მაგისტრალი,—ამისი გათვალისწინებაც-კი ძნელია ეხლა.

პაგლე ინგოროყვა.

სახელმწიფოს განმანადგურებლისათვის

ყოველ სახელმწიფოში მართლმსაჯულების დაწესებულებათ აქვთ, განსაკუთრებული, დანაშაულობის სტატისტიკა.

მე არ ვიცი ჩვენს იუსტიციის სამინისტროს აქვს ამის მსგავსი რაიმე თუ არა, მაგრამ მე დარწმუნებული ვარ, რომ არც ერთს სახელმწიფოში არ მიეღწევია ჩადენილ დანაშაულებათა რიცხვს იმ სიმაღლემდე, როგორც მან ჩვენს რესპუბლიკაში მიაღწია ამ ჟამად.

დაკვირდით იმ ცნობებს, რომელნიც ავსებენ ჩვენი გაზეთების სისხლის სამართლის ქრონიკას და თქვენ დარწმუნდებით, რომ ჩვენ ვცხოვრობთ იმ დროში, როდესაც კაცს აღარასფერი არ აკვირვებს და მე დარწმუნებული ვარ, რომ, თუ ასე გაგრძელდა, დადგება ისეთი დრო, როდესაც ჩვეულებრივს ქურდობას აღარავინ ყურადღებას აღარ მიაქცევს.

აგერ მეორედ სძარცვავენ ჩვენს ბანკნოტებს და მიაქვთ მილიონ ნახევარი მანეთი, რამაც დღეანდელ ფულის ნიშნების კრიზისის დროს, შესაძლოა მრავალი სხვა კრიზისები წარმოშოს.

სძარცვავენ ესეთს ფაფუსებულებას სისტემატიურათ და ამის ჩაქდენი რეციდივისტები მაინც უვნებლად რჩებიან.

ფულს იტაცებს ეროვნულ საბჭოს ხაზინადარი და ეს ყველაფერი ხდება რესპუბლიკის მართველობის ცენტრში და თითქოს არაფერი მომხდარიყოს, ისე მიმდინარეობს ჩვენი ადმინისტრაციის ცხოვრება.

სხვადასხვა სასურსათო კომიტეტების გაძარცვა, სამინისტროების რევიზიები და სხვადასხვა თანამდებობის პირთა პასუხისგებაში მიცემა, უთუოდ მალე, საგაზეთო ქრონიკაშიაც ველარ მოთავსდება.

ქურდობს და ბოროტობს ყველა, ვისაც აქვს ამის საშუალება და სათანადო გამჭრიახობა შესწევს.

ყოველ დაწესებულებასთან მიკრულია თითო „გამწევი“ და, ურომლისოთ არავითარი საქმე არ გაიწევა და რამდენათაც იკუმშება საქართველო, იმდენათ უფრო ფართოთ „იწევა“ მათი ჯიბეები.

და მთელი საქართველო ამ მძარცველობის ნიშნის ქვეშ მიდის.

პირველად ჩემს სიცოცხლეში მხოლოთ ეხლა მომიხდა სისხლის სამართლის მილიციის უფროსის კაბინეთში ყოფნა და ისიც ჩემი ბინის გაქურდვის გამო.

და ეს მილიციელი, რომელმაც ძველი პოლიციის სამსახურში დაალაგა მთელი თავისი სიცოცხლე, მარწმუნებდა, რომ მის პრაქტიკაში არ ყოფილა ისეთი საქმეები, რომელთაც ადგილი ჩვენს „სარევოლუციო“ ხანაში აქვთ.

ყოველი ჯურის კომისიონერი ყირამალას გადადის ჩვენს, სახელმწიფოში და მათი გაწითლებული კისერი მაინც ცერაფერმა ვერ გაათეთრა.

დააკვირდით იმ ოფიცრებს და საქონლის ნაბოლნებს, რომელნიც ლალიძის კაფეს ამშვენებენ და გეომახელ ბატაბის წინ სასკანდალო პარადს იხდიან ყოველ დღე, და ჰკითხეთ რომელი მათგანს, რით ცხოვრობენ ისინი?

კლუბები, თეატრები, კაფე და რესტორანები სავსეა ამ ხალხით და ყველამ იცის, რომ ეს ზამბახები არც სთესენ, არც ხნავენ და მაინც ყველაზედ ფართოთ იფურჩქნებიან.

არ ვიცი ვინ რითი ხსნის ამ მოვლენას: სასურსათო თუ სხვა კრიზისით, მაგრამ მე კი ვფიქრობ რომ ეს უფრო სხვა კრიზისს ეკუთვნის—ზნეობის კრიზისს, რომელიც უფრო ფართო მოვლენათ უნდა გაიხსნას.

ხალხს დაეკარგა პასუხისგების შეგნება და მართლმსაჯულების შიში.

სხვა და სხვა ჯურის „სოვდეპებმა“ და „კომიტეტებმა“ ფართო სარბიელი გაუხსნა იმ ხალხს, რომელსაც მხოლოთ ერთი შეგნება ჰქონდათ—პარტიული ჯურღმულობა და უეცარმა ბედის მოტეხამ უფლების სიმაღლეში ააფრინა.

„რევოლუციურ წესრიგში“ დაინგრა სახელმწიფო წესრიგი და გაჰქრა შეგნება უფლებიანობის დაცვისა.

სხვა და სხვა გვარმა ტრიბუნალებმა, და რევოლუციონურმა სასამართლოებმა დამარხეს სამართალი და პასუხის გება და რევოლუციონერობის პატენტით გააცოცხლეს ყველასგან მხსნელი ინდულგენცია.

ასეთი ამორალიზმის ხანაში წარმოიშო საქართველო.

გარეგანათ ყველაფერი რიგზეა: სრული სახელმწიფოებრივი აპარატი, წესიერი ურთიერთობა და მტკიცე ძალაუფლება, მაგრამ შიგნით ყველაფერი ინგრევა და იძარცვება სასახლედან დაწყებული უკანასკნელ დაწესებულებამდე.

რუსეთის რევოლუციის ზენარჩენმა თავისი მოლი მოასხა ჩვენი რესპუბლიკის ახალგაზრდა არსებას და ახრჩობს მის ორგანიზმს!

თუ დროზე არ გაიწმიდა იგი, ვინძლო სავსებით დაიხრჩოს ამ გავერანებულ ბოროტების მორევში!..

ლ. ჯაფარიძე.

საქართველო

ყოველდღიური ორგანო ეროვნულ-დემოკრატიული მიმართულებისა, გამოდის

გეროლტი ძიძოძის რედაქტორობით

და

შალვა ამირეჯიბის, ალექსანდრე ახალიანის, გიორგი გვაზავას, რაფაელ ინგილოს, პავლე ინგოროყვას, სპირიდონ კედიას, დავით კასრაძის, ტიტე მარგველაშვილის, ნიკო ნიკოლაძის, პეტრე სურგულაძის, ტიტე ტაბიძის და ლევი ჯაფარიძის უახლოესი თანამშრომლობით.

გაზეთის ფასი: პირველი ღვინობისთვიდან წლის დამლევამდე 25 მანეთი. თვიურად 10 მანეთი. ცალკე ნომერი თბილისსა და პროვინციაში 50 კაპ., რკინის გზის სადგურებზე 60 კაპ.

ინგლისი

ინგლისელ-ამერიკელ-ფრანგ-ბელგიელ-ბრაზილიელ-ბერძენ-ბალკანელ-ბოლშევიკ-ბოლონიელ-ბერლინელ-ბავარიელ-ბადენ-ბაიერ-ბერ-ბერ-ბ

გადმოსახედი წელი

ისტორიიდან

წინად, როცა ქართველ ერს მონობის მძიმე უღელი კისერზე ედო, ცუდად თუ კარგად ჩვენში მოქმედებდა მრავალი საქველმოქმედო თუ სხვა საზოგადოება, რომელნიც გაჭირვების დროს, რაიმე სტიქიონურ თუ სხვა უბედურობაში ხალხს ეშველებოდნენ და ამგვარად უმსუბუქებდნენ გაჭირვების სიმძიმეს. საქართველოს სახელმწიფო შესდგა თუ არა, ყველა ეს საზოგადოებანი მიიმალნენ და ყოველ გვარი გაჭირვების და უბედურობის მკურნალობა სახელმწიფოს დააკისრეს. დღეს კერძო პირია, სოფელია, კუთხეა თუ რომელიმე საზოგადოებრივი ჯგუფი, გაუჭირდება თუ არა, მაშინვე სახელმწიფოს მივარდება, დამეხმარეო. ეს დიდი შეცდომაა. დიდად განვითარებულ ქვეყნებშიაც კი, სადაც კულტურა დუღს და გადმოდის, ბევრ საზოგადოებრივ საჭიროებას კერძო საზოგადოებანი უძღვებიან.

ჩვენ კი რა ვართ? ესაა ფეხი ავიდგით, ათასგვარი საგარეო თუ საშინაო გასაჭირი დასაძლევი გვაქვს. ამ მდგომარეობაში დიდი შეცდომა იქნება, ყველაფერი მთავრობას თავს მოვახვიოთ. პირიქით, დამოუკიდებლობის აღდგენამ ჩვენში უნდა გაასეკეოს კერძო ინიციატივა და კერძო საზოგადოებათა მოქმედებას ფრთა შეასხას.

დღეს ყურადღებას მივაქცევ ერთს მეტად უბედურ, სამწუხარო მოვლენას. ძველი მესხეთის უბედურობის შედეგი ის იყო, რომ დიდძალი ხალხი იძულებული გახდა მიეტოვებია კერა, თავისი ქონება და შიშველ-ტიტველი შემოხიზნოდა ბაკურიანის და სხვა ტყეებს. ამ ომის დროს ბევრი ვნახე ლტოლვილი ქართველი, ბევრი ოჯახი ჩემ თვალწინ დაიღუპა. თქვენ ვერ წარმოიდგენთ რა უმწეოა უპატრონო ლტოლვილი. თანდათან გაჭირვების ზრდასთან ერთად სულით ეცემა, ბინძურდება, ზარმაცდება, გულგრილად შეჰყურებს როგორც თავის პირად დაღუპვას, ისე თავისიანებისას, ერთი სიტყვით ადამიანი კარგავს თავის ბუნებრივ თვისებებს, ვერანდება. ამიტომ არ უნდა გაგიკვირდეთ, როცა გაიგებთ, რომ წინანდელ რუს-ოსმალოს ომის დროს ოსმალეთში გადახვეწილი აფხაზები და ჩერქეზები შვილებს ყიდდენ თითო მეჯიდიეთ, ე. ი. ორ მანეთად. წარმოუდგენელი უბედურობაა ხალხის აყრა. და აი ეს აყრილნი დღეს უპატრონოდ დარჩნენ. მათ შორის სომხებიც ბლომად იყვნენ. მაგრამ მათ შესაფერი პატრონიც გამოუჩნდათ. წარმოიდგინეთ, არამც თუ თავს მოუარეს, პოლიტიკურ ინტრიგების გაწევა და სპეკულიაციის გაცხოველებაც კი მოახერხეს. ჩვენ? აი წაიკითხეთ პოლკ. კაკაბაძის ტელეგრამა შინაგან საქმეთა მინისტრისადმი: „აუარებელი ლტოლვილი ქართველობა, რომელნიც ტყე-ღრეში იმალებოდა, მოხოვეს ვიშუამდგომლო მთავრობის წინაშე, რომ მათი მატერიალური მდგომარეობა გაუმჯობესებულ იქმნეს და ნება მიეცეთ თავის სამშობლო კერას ახალციხე-ახალქალაქის მაზრებში დაუბრუნდნენ. ამ რაიონის სომეხი ლტოლვილნი უზრუნველყოფილი არიან, ვინაიდან ისინი ამერიკელ კომისრების მზრუნველობით სარგებლობენ. ქართველები კი იმუსრეგიან შიმშილით, განსაკუთრებით სოფლებ აგარისა და ტოლოშის ლტოლვილნი, რომელთაც ლტოლვის დროს ვერაფრის წამოღება ვერ მოუსწრიათ“. („საქართველოს რესპუბ.“ № 48). ჩვენ იმედი უნდა ვიქონიოთ, რომ მთავრობა შეძლებისადაგვარად გაჭირვებულთ დახმარებას გაუწევს. მაგრამ უსაზღვრო შეცდომა იქნებოდა ვიფიქროთ, რომ მთავრობის დახმარება საკმაო იქნეს. და სირცხვილი ქართველ საზოგადოებას, რომელიც ამდენხანს თავის მომმეთა უსაზღვრო გაჭირვებას გულგრილად შეჰყურებს. განსაკუთრებით სირცხვილი კათოლიკე ქართველობას, რომელმაც ვერავითარი ინიციატივა ვერ გამოიჩინა თავის თანამორწმუნეთ დახმარებოდა, თუმცა ამისთვის საკმაო ძალა შესწევს. ეხლა მაინც, როცა ბაკურიანის მაღლობებზე უკვე ზამთრის სუსხი იწყება, ეხლა მაინც გაასწორეთ თქვენი შეცდომა, საჩქაროთ მოაწყვეთ საზოგადოებრივი დახმარება და გადაარჩინეთ ისედაც დასნეულებული და ტანჯული ხალხი სავსებით ამოწყლეტას.

პ. სურგულაძე.

უკანასკნელი ამგვარი

ბიჩერახოვის რაზმმა დაიპყრო ჩრდ. კავკასიაში ქ. დერბენტი და სად. პროხლადნაიასაკენ გაილაშქრა ყაზახებთან შესაერთებლად. დერბენტი ჯერ-ჯერობით ბოლშევიკების ხელშია.

—

ბრძოლა თათრებსა და სომხებს შორის. ს. ასკერანში (ყარაბაღი), ადგილობრივ თათრების ინიციატივით დაიწყო ბრძოლა სომხებთან. ოსმალებმა თათრებს დახმარება აღუთქვეს. მდგომარეობა მწვავდება.

—

ნურიფაშა ამ ჟამად ბაქოში იმყოფება.

—

ბაქოს ნავთი. ბაქოდან ამ დღეებში დაბრუნდა გერმანელი აფიცერი, რომლის სიტყვითაც იქ 8 მილიონი ფუთი ნავთია გამზადებული. შესაძლებელია ამ დღეებში თბილისმა მიიღოს ნავთი.

ბრძოლა

ქათალიკოზ კირიონის ხსოვნის აღნიშვნა. დღეს საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოების სხდომაა, რომელზედაც ისტორიკოსი მოსე ჯანაშვილი წაიკითხავს მოხსენებას ქათალიკოზ კირიონის სამწერლო-საისტორიო და სახელმწიფო-საქველმოქმედო მოღვაწეობის შესახებ.

სამხედრო მინისტრის გამგზავრება. ქუთაისის გუბერნიაში სამხედრო ნაწილების და დაწესებულებათა დასათვალიერებლად ქუთაისის გუბერნიაში გაემგზავრა სამხედრო მინისტრი გრ. გიორგაძე.

შინაგან საქმეთა სამინისტრომ განკარგულება დაუგზავნა გუბერნიის კომისრებს, რომ მათ დაუყოვნებლივ განუმარტონ მათი ხელქვეითი სახელმწიფო დაწესებულებებს და ადმინისტრაციის პირთ, რომ ისინი მოვალენი არიან გამოიწერონ მთავრობის ორგანო „საქართველოს რესპუბლიკა“.

ჯარში გაწვეულ ახალგაზდების დეპეშა. ენკენისთვის 24-ს მთავრობას ლაილაშიდან პოლკოვნიკ ვლადიმერ კერსლაძისაგან შემდეგი დეპეშა მოუვიდა: „დღეს დაბა ლაილაშში ლეჩხუმის მაზრის შეკრებილ ახალგაზრდობამ დამავალა გადმოგცეთ მათი აზრი, გრძნობა და სურვილი: განცაზღვრელი აღტაცებით, თაეგანწირული სიყვარულით და ხალისით მოვდივართ სამშობლოს თავისუფლების დასაცავად. მხოლოდ თავისუფალ ერს შეუძლია წარმოშვას გენიოსი შოთა რუსთაველი და მოიპოვოს სხვა ერთა სიმპატია და პატივი. ამასთანავე გვწამს, რომ სამშობლოს საკეთილდღეოდ მთავრობა და საზოგადოება სხთანადო დახმარებას გაუწევენ სახლში ღვთის ანაბარად დატოვებულ ჩვენს ოჯახობას. სასურველია მთავრობის სწრაფი განკარგულება და დავალება საზოგადოებისადმი ამ მძიმე დროს მათ დასახმარებლად.

თბილისის პოლიტექნიკურ ინსტიტუტში ლექციების კითხვა და მეცადინეობა იწყება დღეს, საღამოს 5 საათზე არტისტიულ საზოგადოების საკონცერტო დარბაზში, აუდიტორია № 1-ში. პირველ ლექციას მცენარეთა ფიზიოლოგიის შესახებ წაიკითხავს პროფ. შაქსიმოვი.

ბაქო-ჯულფის რკინის გზის ლიკვიდაციის საქმე. აზერბეიჯანის რესპუბლიკის გზათა მიმოსვლის მინისტრი მელიქ-ასლანოვი საქართველოს გზათა მიმოსვლის მინისტრს და აზერბეიჯანის დიპლომატიურ წარმომადგენელს ჯაფაროვს ბაქოდან დეპეშით შემდეგს ატყობინებს: გაცნობებთ, რომ აზერბეიჯანის მთავრობა თანახმაა მიიღოს თავის თავზე ბაქო-ჯულფის რკინის გზის ლიკვიდაციის გაგრძელება, თბილისში შემუშავებულ გეგმის მიხედვით იმ პირობით, რომ ხსენებული რკინის გზის სამმართველო ბაქოში გადავიდეს.

ნარსიას დაპატიმრება. სასურსათო სამინისტროს კაბინეტში დაპატიმრეს ქუთაისის და თბილისის ვაჭართა წრეებში კარგად ცნობილი ნარსია, რომელიც ქუთაისის გუბერნიის სასურსათო კომიტეტს დაჰპირდა ადერბეიჯანში გაზიდულ 2 ვაგონ შაქრის მაგივრად პურის მოზიდვას; სამინისტროს ცნობებით ადერბეიჯანში მას შაქარი ძვირად გაუყიდნია და პური კი არ მოუტანია.

ეროვნულ საბჭოდან ფულის გატაცება. ეროვნულ საბჭოს ხაზინადარმა აკაკი დევდარიანმა გაიტაცა 48 ათასი მანეთი. ფული სავსებით აღმოაჩინეს, ხოლო თვით დევდარიანი შეიპყრეს.

ფულის სამზადებელ ექსპედიციის გაძარცვა. ფულის დასამზადებელ ექსპედიციასთან გაიტაცეს 1 მილიონ ნახევარი მანეთის დამზადებული ბონები. მძარცველები ჯერ-ჯერობით ვერ აღმოაჩინეს.

გადადგომა. საქართველოს რკინის გზათა უფროსი ა. გ. კანდელაკი თანამდებობიდგან გადადგა.

რუსთა ეროვნულ საბჭოს თავმჯდომარედ არჩეულ იქნა ამ დღეებში რუსეთიდან დაბრუნებული კადეტი იური თ. სემიონოვი.

იარაღის ჩამორთმევა მანგლისში. 22 ენკენისთვეს სასოფლო კომისიის რწმუნებულნი კვაჭაძე და კაკაბაძე ტელეგრაფით იტყობინებიან, რომ მცხოვრებნი იარაღს უმტკივნეულოდ იძლევიანო. ჯერ-ჯერობით ჩაუბარებიათ სამი ტყვიისმფრქვეველი, 600 ვინტოვკა და 30-ათასი პატრონა. ადგილობრივი გვარდია და ადმინისტრაცია შეთანხმებულად მოქმედებენ.

ქართველ მოღვაწეთა ლექსიკონი, ისტორიულ, ბიოგრაფიულ და ბიბლიოგრაფიულ ცნობებით სავსე, შეუდგენია იოსებ იმედაშვილს ციხეში ტყვეობისას 1910—1913 წ.წ. ამ წიგნში შესულია ყველა ჩვენი მოღვაწე ქრისტეს უწინარეს მესამე საუკუნიდან (ფარნაოზ მეფიდან) მოყოლებული დღემდე, ვისაც კი ათი წელიწადი მაინც უმოღვაწნია საზოგადო ასპარეზზე. სამწერლო, სახელმწიფო, სასცენო და სხვა. წიგნი დასურათებული იქნება ათასზე მეტი სურათით.

დიდი ქურდობა. ამ დღეებში ტიგრან ივ. კამრევმა, მიხეილის პრ. საკ. სახლი. შუადღის 3 საათზე სახლში დაბრუნებისას ნახა, რომ მის ბინაზე ავეჯეულობა სულ გადაბრუნებული იყო. აღმოჩნდა, რომ ქურდებს წაეღოთ 10 ათასი მანეთი ფულად და 120,000 მან. განძეულობა.

ცეცხლი

ეპიდემიები. ბაკურიანის მიდამოებში მყოფ აუარებელ ლტოლვილთა შორის გავრცელებული ავადმყოფობანი ნელნელა სოფლებსაც ედება. აქ ეპიდემიური ავადმყოფობანი გახშირდა. იყო რამდენიმე შემთხვევა ხოლერით ავად გახდომისა. საექიმო პერსონალის და მედიკამენტების სიმცირის გამო მთელ ბორჯომის მხარეს სხვადასხვა ეპიდემიებისაგან საფრთხე მოელის.

### სო	ი.

ე. პ. გეგეჭკორი და გენ. მაზნიაშვილი ენკენისთვის 22 ნოემბერსიისკსა და ეკატერინოდარისკენ გაემგზავრნენ.

პარტიული ცხოვრება

ხუთშაბათს, ენკენისთვის 26, დანიშნულია ერ.-დემოკრატ სტუდენტთა და მოწაფეთა კონფერენცია. თბილისელ სტუდენტთა და მოწაფეთა კრება, დელეგატების ასარჩევად, გაიმართება დღეს, საღამოს სრულ 7 საათზე. დასწრება უსათუოდ საგალდებულოა.

ბაზ. „ტრუდოვოე ზნამია“.

მთავრობამ განიხილა წინადადება გაზ. „ტრუდოვოე ზნამია“-ს მიმართულების შესახებ და მიიღო რა მხედველობაში, რომ ხსენებული გაზეთი აგიტაციას ეწევა საქართველოს დამოუკიდებლობის წინააღმდეგ, რომ ამის დამოუკიდებლად გაზეთის № 57-ის მოწინავე შეიცავდა საქართველოს მეგობარ სახელმწიფოს გერმანიის მთავრობის აგენტების შეურაცხყოფას, ვითომ ისინი სოფლებში უცხოეთის საეკვო ღირებულების ქაღალდის ფულებს ავრცელებენ,—მთავრობამ დაადგინა: 1) შეაჩეროს გაზ. „ტრუდოვოე ზნამია“-ს გამოცემა და 2) ხსენებულ გაზეთის რედაქტორი სისხლის სამართალში მისცეს.

ქართული ლატარია

პირველი ქართული ლატარიის კომისიამ გადასწყვიტა ხუთშაბათს, 26 ენკენისთვიდან ავლაბარში მოაწყოს ხსენებულ ლატარიის კუპონების საჯარო გაყიდვა შესაფერი ჟანრით. საჯარო ვაჭრობას ხელმძღვანელობას გაუწევს ქ-ნი მ. რამიშვილისა, მონაწილეობას მიიღებენ: დამსახურებული მსახიობნი: ვასო აბაშიძე და გედეონოვ-მირაღიანი, მოხეტიალე მუსიკოსი ილიკო ქურხული, მგოსნები: გალაქტიონ ტაბიძე და გ. ქუჩიშვილი და სხვა ქართველი მსახიობნი. კვირა დილით საბარგო ავტომობილებზე კავალკადა გაემგზავრება ავლაბარში და გაჩერდება კახეთის მოედანზე. ამის შემდეგ მემუსიკენი დაუკრავენ, მგოსნები ლექსებს იტყვიან.

— შაბათს მთელს ქალაქს ეროვნულ დროშებით მორთულ საბარგო ავტომობილებზე დაივლის ორკესტრი, რომელიც დაუკრავს ქუჩა-ქუჩა. შაბათს კუპონების გამყიდველებს ტრამვაიზე უფასოდ გავლის ნება მისცა ქალაქის გამგეობამ. კვირას კუპონები გაიყიდება კლუბებში, თეატრებში, სინემატოგრაფებში და კაფეებში. პარასკევს დღისით ჰაეროპლანებიდან ჩამოჰყრიან შესაფერ ფურცლებს.

— თელავის შემნახველ-გამსესხებელ საზოგადოების წარმომადგენელმა გრ. ბურუჭულაძემ 25,000 მანეთის კუპონები წაიღო გასავრცელებლად.

— მსახიობმა იოს. ივანიძემ 5000 მანეთის კუპონები წაიღო ლატარიის გასავრცელებლად.

ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის სამინისტრო

ბოლო დროს პრესაში იბეჭდება ისეთი ცნობები, რომლებიც საზოგადოებრივ აზრს პირდაპირ ამხედრებენ ჩვენ მეგობარ სახელმწიფოს, გერმანიის წინააღმდეგ და ზოგიერთი მათგანი ოფიციალ ცნობის შთაბეჭდილებას სტოვებს. მაგალითად ენკენისთვის 19 გაზეთებში დაიბეჭდა საქონლის გაცვლის კომიტეტის ენკენისთვის 19 ... ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის გ. დ. ჟურულის თავმჯდომარეობით შემდგარ სხდომის ანგარიში, რომელიც სრულიად არ შეეფერება სინამდვილეს, რადგანაც იქ ვკითხულობთ, ვითომ გერმანიის დელეგაციას არ შეესრულებინოს ხელშეკრულების პირობები საქართველოში გერმანიის საქონლის შემოზიდვის საქმეში. შესაძლებელია ასეთმა ცნობებმა გვაფიქრებინოს, რომ მათი მიზანია ვაუგებრობის დაბადება საქართველოსა და გერმანიას შორის. ლაპარაკიც კი მეტია იმის შესახებ, რომ გერმანია არ ასრულებდეს ხელშეკრულების პირობებს, პირიქით მან არა ერთხელ დაგვიმტკიცა გულწრფელი მეგობრობა. თუ საქართველოში გერმანიის საქონლის შემოზიდვა ნელა სწარმოებს ამის მიზეზი არის მხოლოდ დღევანდელი მდგომარეობა გერმანიის სამხედრო მრეწველობისა, რომელსაც დიდი დავალებანი აქვს დაკისრებული, და ტრანსპორტის საქმის მძიმე მდგომარეობა ყველა ქვეყნებში.

ოდი

ჰინდენბურგის ბრძანება ლაშქრისადმი.

ბერლინი. ენკენისთვის 21. ფელდმარშალმა ჰინდენბურგმა შემდეგი ბრძანებით მიჰმართა მომქმედ ლაშქარს: „ავსტრია-უნგრეთის მთავრობამ წინადადება მისცა მებრძოლ სახელმწიფოებს ზავის დასაჩქარებლად ნეიტრალ სახელმწიფოებში გავგზავნოთ წარმომადგენლები, სადაც გამომუშავებული იქმნება არა სავალდებულო საზავო პირობებიო. ამასთანავე საომარი განწყობილება ერთი წუთითაც არ იქნება შეჩერებულიო. ზავისთვის სამზადისი კიდევ იმას არ ჰნიშნავს, რომ მზად არ ვიყოთ ჩვენი სამშობლოს დასაცავად განვაგრძოთ ბრძოლა. ჯერ კიდევ დეკემბერში 1918 წ. იმპერატორმა, ჩვენმა უზენაესმა სამხედრო ხელმძღვანელმა, ჩვენს მოკავშირეებთან სრული შეთანხმებით, საზავო წინადადებით მიჰმართა მოწინააღმდეგე სახელმწიფოებს. არა ერთხელ განუცხადებია გერმანიის მთავრობას, რომ იგი მზადაა საზავო მოლაპარაკებისთვის. ამისდა საპასუხოდ იქიდან გამოისმოდა დაცინვა და უკმეხი ქცევა. ჩვენი მტრის მთავრობანი აქეზებდნენ ხალხს ომის გასაგრძელებლად. დღეს ჩვენმა მოკავშირემ ავსტრია-ჰუნგრეთმა ხელახლა მიჰმართა მოსალაპარაკებლად შეკრეფილვიყავით. ამით ომის შეწყვეტას არავინ ჰგულისხმობდა: პირიქით, ომი იმავე წესით იწარმოებდა, როგორც წინად. გერმანიის ლაშქარი, რომელიც 4 წლის განმავლობაში ბრწყინვალედ იცავდა ჩვენს სამშობლოს, ეხლაც უნდა დაუმტკიცოს მტერს თვისი დაუმარცხებლობა, მხოლოდ ამ გზით შეიძლება, რომ მტრის გამანადგურებელი ტალღები შევაჩეროთ. მზადაა თუ არა მტერი მიიღოს საზავო წინადადება, თუ იგი ისევ უარჰყოფს ლარო შეავსონ. დღე და ღამე გაერთიანებული აქვთ და იმასა სცდილობენ, როგორმე გაიფართოონ თავისი ცოდნა. ჩვენ კი გვგონია, რომ გათავდა, იუნკერთა სკოლა დავამთავრეთ, პაგონები დავიკერეთ, ომშიც ვიყავით, გულმკერდი ორდენებით დავიმშვენეთ და გვგონია, ჩვენისთანა ნასწავლი აფიცერი განა კიდევ არის სადმე?

გამოჩენილი ფრანგი პატრიოტი როდესი ამბობს: „იმ დროს, როდესაც ომის წინა წუთებში აფიცრები რუკებსა და სამხედრო გეგმებს უნდა ჩასცქეროდნენ და სწავლობდნენ, რუსის აფიცრები ქალაქის თამაშში და ღვინის სმაში ატარებენ დროსაო, რუსის აფიცრობა ძალიან ცოტას კითხულობს მისთვის, რომ არაფერს არ სწავლობსო“.

თქვენი უმორჩილესი მონა მოწმეა იმისა, რომ არასოდეს ომის წინა წუთებში ჩვენ აფიცრობას ფიქრად არ მოუვიდოდათ ჯარისკაცებთან საუბარი, მტრის მდგომარეობის გაცნობა და თვითეულის მათგანის მამულის წინაშე ვალდებულობაზე ლაპარაკი.

შეიძლება თავის გასამართლებელი ისა გვქონდეს, რომ ბევრი ჩვენგანი რუსის სამსახურში ვიყავით და გულიც არ გვქონდა ერთგულ სამსახურზედაო.

მაშ ნუ დავივიწყებთ ერთ წუთსაც, რომ დღეს ჩვენი საქართველო თავისუფალია, მაგრამ გარს შემორტყმულია მტრებითა და არც შინაური მტრები გვყავს ნაკლები, მას სჭირია ჯარი, ჯარი გაწვრთნილი და სამშობლოს სიყვარულით აღფრთოვანებული. ნუ დავივიწყებთ, რომ ჯარშია სამშობლოს ძალა, ჯარია სამშობლოს სიამაყე, და ამისათვის ვალად გვიწევს შექმნა ძლიერი ლაშქრისა. სამშობლო

ქარსალ ოფიცრებს

საქართველოს მთავრობამ დააკანონა მუდმივი ჯარის შექმნის წეს-რიგი. თანახმად ამ ახალი კანონისა, ჩვენს რეგულიარულ ჯარს შეადგენს ორი ქვეითა დივიზია, სანაპარო ჯარი, ცხენოსანი ჯარის ერთი ბრიგადა, 1 საარტილერიო ბრიგადა, საპირონთა ერთი ბათალიონი, ერთი საავტომობილო ასეული, ჯავშნოსანთა ერთი ასეული და ერთიც საავიაციო გუნდი.

როდესაც რომელიმე პირი შეუდგება ამა-თუ იმ სახელმწიფოს სამხედრო ძალის და ჯარის განხილვას, ყოველთვის თავდაპირველად დიდ ყურადღებას აქცევს: ა) ჯარის სარდლის ნიჭსა, ცოდნასა და გამოცდილებას.

ბ) მის უმაღლეს შტაბის ორგანიზაციას,

გ) აფიცრების განათლებას, მათს ტექნიკურ ცოდნას და ბოლოს ჯარის კაცთა სამხედრო თვისებას.

მე ფიქრად არა მაქვს ამ ზემოდ მოყვანილ სამი საკითხის განხილვას შეუდგე, ეს მომავლის საქმეა. მე მსურს გაგიზიაროთ მხოლოდ ჩემი აზრი იმის შესახებ თუ რას გავალებთ დღეს თქვენ ქართველ აფიცრობას სამშობლო.

პირველ ყოვლისა, ყველა მოხარული უნდა ვიყოთ, რომ ჯარის შექმნის დაკანონებას თან მოჰყვა ფრიად სასურველი მოვლენა, სახელდობრ ის, რომ სამხედრო საქმეების შექმნის მოწესრიგების სათავეში მოექცნენ ისეთი პირები, რომელთა დანიშვნა დიდი ხანია სწყუროდა ფართო საზოგადოებას.

ჯარს სათავეში უდგას გენერალი ა. გედევანიშვილი, კაცი საუკეთესო მამულიშვილი, სამხედრო ხელოვნების საუკეთესო მცოდნე, ნიჭიერი, გამოცდილი და გმირი. არა ერთი ჩვენგანი გაუკვირვებია გენერალ ა. გედევანიშვილს გერმანიის ფრონტზე თავისი გმირობით და მხნეობით. მოხარული უნდა ვიყოთ იმისი, რომ ჩვენი ჯარების უფროსი გვასწავლის და გვიხელმძღვანელებს ჩვენ არა მარტო ქაღალდზე, არამედ საქმითაც, ბრძოლის ველზე.

რაც შეეხება მის მახლობელ თანამშრომელთ პოლკოვნიკ ი. გედევანიშვილს, ამაზე ლაპარაკი ხომ მეტი იქნება გაზეთის ფურცლებზე, ვინ არ იცის მისი სამშობლოსადმი თავდადებულობა; გმირი და მცოდნე გენერალი წულუკიძე, უმაღლესი სწავლით შემკული და სამხედრო საქმეების მცოდნე პოლკოვნიკი ზაქარიაძე—ყველანი ესენი დღეს ამშვენებენ და სათავეში უდგანან სამხედრო საქმეებს.

ნათქვამია: „ერთი კაცი ჭამაშიაც ცოდაო“ და სწორედ ამისათვის, ქართველო აფიცრებო, ვისაც გიყვართ თქვენი სამშობლო საქართველო, ვინც ამაყობთ მისი წარსულით, გახარებთ აწმყო, გრწამთ საუკეთესო მომავალი, უნდა ეცადოთ, რომ მათ ყოველივე დახმარება აღმოუჩინოთ, ჯარის შექმნა-მოწესრიგებაში. რას გვავალებს ჩვენ სამშობლო? აი რას: არასოდეს აფიცრობას არ ჰქონდათ ისეთი დიდი მოვალეობა და არ ასრულებდნენ ისეთ დიდ როლს ამა თუ იმ ბრძოლის მოგების დროს, როგორც დღეს. თავი და თავი მიზეზი ამისა ის არის, რომ ომიანობის მსვლელობა დღითი დღე იღებს მრეწველობის ხასიათს.

ერთი გამოჩენილი გერმანელი სამხედრო პირი ამბობს, „რომ დღეს სარდალმა ბრძოლის ველზე მოიპოვოს გამარჯვება, საჭიროა არის არა ნაკლები რთული ტეხნიკური მუშაობა, როგორიც არის საჭირო, რომ რომელიმე ვეებერთელა ქალაქის ქვეშ გაიყვანო გვირაბი და ზედ რკინის გზები ბაგონ. დღევანდელი ჯარები, რომლებიც სარგებლობენ ტელეგრაფით, ტელეფონით, ავტომობილებით, ჰაეროპლანებით და სხვა და სხვა მანქანებით, ემსგავსებიან დიდ ქარხნებს ანუ ფაბრიკებს, რომლებიც დიდ საჭირო და რთულ საქმეებს ამუშავებენ. რომ ამათ იარსებონ, ხელ-ძღვანელობენ უკანასკნელ მეცნიერულ მანქანებით. ასეთ ქარხნებში და ფაბრიკებში იმარჯვებენ არა ისეთები, რომლებთაც დიდძალი მუშები ჰყავთ, არამედ ისეთები, რომლებთაც ჰყავთ მცოდნე და ტეხნიკურად გაწვრთნილი ინჟინრები და რომლებიც იმასა ცდილობენ, რომ გამოიგონონ ისეთი მანქანები, რომელთა საშუალებით შეიძლებოდეს ნაკლები მუშა ძალის დახარჯვა, მაგრამ მეტის საქონლის დამუშავებაო“.

ასევე ითქმის ბრძოლის ველზეც: გამარჯვება რჩება იმას, ვინც უფრო ტეხნიკურად შეიარაღებული და მცოდნენი არიან და ვინც მოხერხებულად და გონივრად ადგენს ბრძოლის გეგმას, თორემ ჯარის რიცხვი და მათი მამაცობაც კი დღეს ვერას ხდება.

გერმანელი აფიცრები ბრძოლის დროს კი არ ცდილობენ ჯარების წინ იხტუნავონ და თავისი სიმამაცით ანუ სილამაზით ვინმე გააკვირვონ, ისინი ჯარის უკან ტელეფონებთან და ტელეგრაფებთან არიან და იქიდან ტეხნიკურად ამოძრავებენ თავიანთ ჯარებს. გაჩნდება თუ არა გერმანელი სარდალი რომელიმე ახალ პოზიციაზე, ის თვალის დახამხამებაში ტელეფონით უერთდება ყველა თავის ხელქვეით ჯარებს, ერთი წუთსაც არ გაუშვებს, რომ არ იცოდეს, თუ სად რომელი რაზმია მოთავსებული.

ჩვენი სარდლების ძებნას, როგორც ბევრი თქვენგანი დამეთანხმება, ყოველთვის ორი სამი დღე ვუნდებოდით.

ჩვენმა სარდლებმა თავის დღეში არ იცოდნენ თუ რა ხდებოდა 20—30 ვერსზე პოზიციის გვერდით, ან მის წინ, როდესაც გერმანელები გასაოცარი სისწრაფით გაიგებდნენ ხოლმე ჩვენი ჯარის პოზიციებსაც კი.

ვინ არ იცის, თუ რა ძნელი საქმე იყო ჩვენი სარდლებისათვის გერმანიის ფრონტზე საჭიროების დროს ჯარების ერთი ადგილიდან მეორეზე გადაჯგუფება, გერმანელები კი ამას თვალის დახამხამებაში ახერხებდნენ, და დღეს, როდესაც ომის მოგება დამოკიდებულია ხარბაზნისა და თოფის ცეცხლზე, მათს სისწრაფეზე—ჯარების დროზე გადაჯგუფება-გადმოჯგუფებას დიდი მნიშვნელობა აქვს. ამას გერმანელები ახერხებდნენ მით, რომ ბლომათ ჰქონდათ რკინის გზები, ავტომობილები და ბარგის საზიდი ურმები. ვარშავის მხარეში, იქ, სადაც ჩვენ მეურმეებს უბრალო ტრანსპორტი ვერ გადაჰქონდათ უგზოობისა გამო, გერმანელებს თავისუფლად გადაჰქონდათ მძიმე ზარბაზნები. ჯარების გადაჯგუფება ანუ სასწრაფოთ პოზიციის გამოცვლა და მისი გამაგრება დღეს ისეთ ხელოვნებას მოითხოვს, როგორსაც რკინის გზების კეთება, ანუ სახლების აშენება. ამისათვის უფრო საჭიროა, არა ბუნებრივი ნიჭი, არამედ ტეხნიკური ცოდნა და გამოცდილება.

რუს-იაპონიის ომის დროს, გენერალმა კუროპატკინმა პირველმა გამოიჩინა თავისი უცოდინრობა ჯარის გადაჯგუფებაში.

200,000 რიცხოვან ლაშქარს ის ბოლომდის მარტო თვითონ უფროსობდა, მხოლოდ იაპონელებისაგან გაიგო თუ რა შეცდომას სჩადიოდა და ბოლოს მოაგონდა თავისი ლაშქრის სამ ნაწილად დაყოფა.

გამოჩენილი ევროპის სამხედრო კრიტიკოსები ამტკიცებენ, რომ დღევანდელ ომში რუსის აფიცრობამ მეტისმეტი უცოდინარობა გამოიჩინა ჯარის მართვაში და ბრძოლის ველზე ჯარის ხელმძღვანელობაშიო. ეს ხომ ჩვენც გვეკუთვნის — ქართველ აფიცრობას, ჩვენც ხომ რუსის აფიცრობის ნაწილს შეადგენდით.

1905 წელში საფრანგეთის გაზეთების სამხედრო კორესპონდენტი ლიუდოვიკ ნოდო სწერდა, რუსის აფიცრები დღესაც ძველი შეხედულებისა არიან და ხმალ-ხანჯალს დიდს მნიშვნელობას აძლევენ ბრძოლის ველზეო.

ვერც ბურების ომმა და ვერც რუს-იაპონიის ომმა მათ ეს შეხედულება ვერ შეაცვლევინათ და თაყვანისმცემელნი დარჩნენ ხმლისა, ვერ შეჰრიგებიან იმ აზრს, რომ დღეს თოფსა და ზარბაზანს ეკუთვნის ბრძოლის ველი.

დღეს ეს ხომ გამართლდა და ბევრმა ჩვენგანმა თავის თავზედაც გამოსცადა. გერმანიის ფრონტზე ჩვენი აფიცრები თავის ხმლებს იხსნიდნენ და ურმებზე სტოვებდნენ.

დასავლეთ-ევროპის აფიცრობამ დიდი ხანია შეიგნო, რომ ის სწავლა, რომელიც მათ სამხედრო სკოლებში მიიღეს, საკმარისი აღარ არის და დღითი-დღე სცდილობენ ცოდნის საძიებლად.

მას, მან უნდა იცოდეს, ერთი რამ, რომ ჩვენ არ დავთანხმდებით არას გზით ჩვენი ხალხის მომავალი მოსპობილ იქმნეს.

ცენტრალი სახელმწიფ ები და რუმინეთი

ბუქარესტი. ენკენისთვის 23. გერმანეთისა, ავსტრო-ჰუნგრეთისა და რუმინეთის შუა განახლებულ იქმნა საქონლის გაცვლა-გამოცვლა.

ეირი და უკრაინა

ბერლინი. ენკენისთვის 22. „ნოვოსტი დნია“ იუწყება, რომ უკრაინის მინისტრთა საბჭომ გადასწყვიტა ყირიმის წარმომადგენელნი მოიწვიოს ეკონომიურ დამოკიდებულებათა შესახებ მოსალაპარაკებლად.

სკოროპადსკის დეპეშა ვილჰელმისადმი

კიევი. ენკენისთვის 21. უკრაინის გეტმანმა სკოროპადსკიმ შემდეგი დეპეშა გაუგზავნა ბერლინში ვილჰელმს: „იმ დროს, როდესაც ვტოვებ გერმანიას, მსურს თქვენს იმპერატორებით უდიდებულესობას განვუცხადო ჩემი უღრმესი მადლობა კეთილ და გულითად მიღებისა და იმ უმშვენიერეს შთაბეჭდილებისა გამო, რომელიც ამ მოგზაურობის გამო გამოვიტანე. ეს ჩემთვის დაუვიწყარი იქნება. ეს ერთხელ კიდევ მარწმუნებს იმაში, რომ ძლიერი გერმანიის დახმარებით ახალგაზრდა უკრაინა გარდაიქცევა მშრომელ და უღონიერეს სახელმწიფოდ ორთავე ხალხის საკეთილოდ“. ამაზე იმპერატორმა ვილჰელმმა უპასუხა: „გმადლობთ, თქვენო აღმატებულებავ, გუშინდელს თქვენს ტელეგრამაზე. აღმოფრთოვანებს ის, რომ ასე კმაყოფილი წაბრძანებულა თქვენი აღმატებულება გერმანიაში სტუმრობის შემდეგ და რომ თქვენ პირადად დარწმუნდით გერმანიის ერთგულებაში. ურთიერთდაში მჯიდრო დამოკიდებულება, ვფიქრობ, მომავალში გაგვიადვილებს საზოგადო შრომას ორივე ქვეყნის საკეთილოდ“.

პარიზი. 22 სექტემბერი. აღმოსავლეთის ფრონტი. მოკავშირეების შეტევა მაკედონიის ფრონტზე დიდ გამარჯვებად გადაიქცა. ფრანგ-სერბიელ ჯარების წინ წაწევამ კარდარის ცენტრში გამოიწვია ბულგარელებისა და გერმანელების უკან დახევა მთელ ას -ორმოცდა - ათიან კილომეტრის ფრონტზე მონასტირსა და დოირანის ტბის შუა. ჩვენმა ჯარმა ძიაღწია ძოგილა-კალიანის ხაზს; ამასთან ერთად სერბიელების ჯარი წინ მიიწევს პრილეპისა და ბებაბუნის უღელტეხილით; ალაგ-ალაგ ისინი მდინარე ვარდარის მარცხენა ნაპირას გადავიდნენ. მოკავშირეებმა აიღეს გევგელის სიმაგრეები და ყველა პოზიციები დოირანის ტბამდე. მონასტირისა და პრილეპის რაიონში ბულგარელები რაზმები უწესოდ იხევენ უკან. მრავალი სოფელი და საწყობი ცეცხლშია გახვეული. მოკავშირეებს ხელში ჩაუვარდათ აუარებელი ტყვა, სხვათა შორის სამი სრული მატარებელი და ორი შორს მსროლელი ზარბაზანი. ალაგ-ალაგ ბულგარული ჯარი იარაღს ჰყრის და შინისკენ გარბის.

სოფია, 19 სექტ. ოფიციალური სამხედრო ცნობა. მაკედონიის ფრონტი. ცრნის აღმოსავლეთით ჩვენმა ჯარმა უკან დაიხია, ახალი პოზიციები დაიჭირა და გაამაგრა, მტრის ერთი ბატალიონი გავანადგურეთ დივის სამხრეთით. დოირანის ტბის გარშემო სამხრეთით და დასავლეთით ძლიერი ბრძოლა სწარმოებდა. ძლიერი საარტილერიო ცეცხლის შემდეგ სამმა ინგლისურმა და ორმა ბერძნულმა დივიზიამ ძლიერი იერიშები მოიტანა და დაახლოებით 256 ათასი ყუმბარა გვესროლა. ალაგ-ალაგ მტერი შეიჭრა ჩვენს წინ წაწეულს პოზიციებში, მაგრამ კონტრ-იერიშით უკუგდებულ იქმნა.

კონსტანტინოპოლი, 22 სექტ. სამხედრო ცნობა. პალესტინის ფრონტზე და მდინარე თორდანზე ჯარების ახალ გადაჯგუფებას ვახდენთ, რაიცა წესიერად და მიზან შეწონილად ხდება. ჩვენი უკანა რაზმები მტერს დიდს წინააღმდეგობას უწევენ.

პარტიის განწმენდა

თბილისის კომიტეტის დადგენილება.

6 ენკენისთვის კრებაზე თბილისის კომიტეტმა იქონია რა მსჯელობა ფრაქციაში მომხდარ რეორგანიზაციის და უდისციპლინობის შესახებ, რომელიც შეიქმნა პარტიაში ზოგიერთ მთ. კომიტეტის წევრებს, დაადგინა

„რადგანაც მ. მაჩაბლისა და დ. ვაჩნაძის ქცევა არის სრული უდისციპლინობა, თვითნებობა და უპატივცემულობა პარტიის უმაღლეს ორგანოსადმი, თბილ. კომიტ. საჭიროდ სცნობს სთხოვოს მთავარ კომიტეტს, ამას რადიკალური ზომით მიუდგეს, მით უფრო, რომ ასეთი ინკინდენტის სალიკვიდაციოთ პარტიას აქვს წესდებაში განსაკუთრებული მუხლი. ყოველივე კონფლიქტების აღმოსაფხვრელად საჭიროდ მიგვაჩნია დაუყოვნებლივ მოწვეულ იქმნას კონფერენცია.

ქუთაისის საგუბერნიო კომიტეტის დადგენილება.

ქუთაისის საგუბერნიო კომიტეტმა 14 ენკენისთვის სხდომაზე დაადგინა მხარი დაუჭიროს მთავარ კომიტეტის მიერ გადადგმულ ნაბიჯებში კომიტეტის ურჩ წევრების მაჩაბლისა და ვაჩნაძის მიმართ. კომიტეტი მოითხოვს აგრეთვე გასამართლებას იმ პირებისას რომლებმაც მხარი დაუჭირეს პარტიიდან გაძევებულ პირებს.

საგუბერნიო კომიტეტი.

ეროვნული კრების ტრადიციები

დამოუკიდებელმა ნაციონალისტებმა მოასწრეს კიდეც თავიანთი ყოველკვირეული გაზეთის „კლდის“ ორი ნომრის გამოშვება. პირველი ნომრის მეთაურს წერილში ბ. ვეშაპელი შეეცადა ... [illegible] ... ბელი, წინააღმდეგ შემთხვევაში მისი მნიშვნელობა, როგორც სამხედრო პირისა, არაფერს წარმოადგენს მხოლოდ განვითარებულსა და მცოდნე აფიცერს შეუძლია მოამზადოს კარგი ჯარის კაცი. ჩვენთვის საჭირო არის ისეთი ჯარის კაცი, რომელიც მარტო უფროსის ბრძანებით არ მოქმედობს ბრძოლის ველზედ, არამედ, რომელიც ყოველ კერძო შემთხვევაში უუფროსოდაც გამოიჩენს ინიციატივას და თუ იმ გაჭირვებიდან თავს დაახწევს, ან კიდევ რომელიმე დავალებულ საქმეს მარტოდაც კარგა შეასრულებს. გვინდა და საჭირო არის ჯარის კაცი ინტელიგენტი, მომფიქრებელი, რომელიც არ იბნევა და არ იკარგება საჭიროების დროს და არ ელის უკანიდან უფროსის ბრძანებას. რუსის ლაშქარში აღზრდილი ჯარის კაცი თავის მოვალეობას მარტო ბრაძებით ასრულებდა, ამას იყო მიჩვეული და ძნელად თუ გამოიჩენდა პირად ინიციატივას.

გერმანელი გენერალი ფონ-ლიხტენშტერნი ამბობს: „წაიღეა ის დრო, როდესაც ჯარისკაცებს იერიში მიჰქონდათ მტერზე და ნახევრად გონებადაკარგული და მუსიკისაგან და დალაბანდისაგან გამოყრუებულნი იყვნენ. დღევანდელი იერიშებისათვის საჭიროა რომ ჯარისკაცები ბოლომდის გულგრილები დარჩნენ, საჭიროა თავდაჭერილობა, ენერგია, თავმოყვარეობა და თავის პატივისცემა“.

როგორც ვხედავთ, საჭირო ყოფილა კულტურული ჯარი, რომ ყველა ეს თვისებები ჰქონდეს. ნუ დაგვავიწყდება, ეგებ შევძლოთ და გამოვიწეროთ საზღვარ-გარეთიდან სხვა და სხვა ნაქანები, რომლებიც საჭიროა ჯარისათვის, მაგრამ ვიცოდეთ ისიც, რომ

გავალებსთ ასწავლოთ და გასწვრთნათ ჯარის კაცები. გახსოვდეთ, რომ მარტო ის, რომ ჩვენ ჯარის კაცებს შეასწავლოთ მარჯვნივ და მარცხნივ მიბრუნებ-მობრუნება, ქუჩაში ლამაზად და მწყობრად გავლა,—ეს არა კმარა. არც ის იკმარებს, რომ ყაზარმაში დანიშნულ დროზე მიხვიდეთ და წახვიდეთ. ამით თქვენ თქვენს მოვალეობას ვერ აასრულებთ. თუ ყაზარმაში თუთუნის წევას და ერთმანეთთან საუბრის მეტს არაფერს გააკეთებთ, მაშინ თქვენ მოღალატენი გამოხვალთ სამშობლოს წინაშე. გამოდის, რომ თქვენ დროს იპარავთ და საქმეს კი არ აკეთებთ.

დანიშნულ საათებზე ჯარის კაცების სწავლება, თავისუფალ დროს და დასვენებისას მათთან ამა თუ იმ იმ საკითხზე საუბარი, ძმურად ხელის გაწვდენა, მათი სულის კვეთების გაგება, მათი ჭირ-ვარამის გაზიარება-ყველაფერი ეს კარგს ნაყოფს გამოიღებს. ნუ დაგავიწყდებათ, რომ მათ რამე ასწავლოთ, საჭიროა თითონაც ისწავლოთ. გახსოვდეთ, რომ თუ ერთხელ ... [illegible] ... ცებთან შეგეტყოთ საქმის უ[illegible]ყნარობა, ნდობასა ჰკარგავთ მათს თვალში და სამუდამოდ ათვალწუნებული იქნებით.

დღეს აფიცრობა ვალდებულია გაანვითარონ თავიანთი თავი და ტეხნიკურად მოემზადონ. ამას ითხოვს მათგან დღევანდელი მეტად გართულებული ომის საწარმოებელი იარაღი. აფიცერი უნდა იყვეს დღეს ერთგვარი ტეხნიკოსი, მჭადაგებელი, თავისი მოვალეობის უაღრესი მცოდნე, მცოდნე სამხედრო ხელოვნებისა, ინტელიგენტი, მხოლოდ მაშინ შეუძლიან იყკეს თავისი მოწოდების კეთილი აღმასრუ-

და იდეურად დაესაბუთებინა ახალი ჯგუფის პოლიტიკა. მაგრამ, როგორც სჩანს ქართველი აგრარიების ახლად მოვლენილ ლორდ ბიკონსფილდს ამის ნიჭი არ შესწევს. მან უშნოდ გაიმეორა ის, რასაც წინად ჩვენი გაზეთი ცოტა უფრო ლაზათიანად სწერდა ეროვნებისა და კლასების ურთიერთობისა, ზეკლასიურ პოლიტიკისა და სხვა ამგვარ საგნებისათვის. ალბად ჩქარა თვით ბ. ვეშაპელი დარწმუნდა, რომ იდეურს ასპარეზზე გაუჭირდება მოწინააღმდეგეებთან ბრძოლა და მეორე ნომრიდან უკვე „გადავიდა ინსინუაციის შესახვევში“. ეს გარემოება გულწრფელად გვაღონებს. ჩვენ გვეგონა, რომ ახალი საპარლამენტო ფრაქციისა და ახალი გაზეთის დაარსებას პრინციპიული საფუძველი ჰქონდა და ბ. მიხ. მაჩაბლისა და ბ. გრ. ვეშაპელის მიმდევრები შესძლებდნენ კონსერვატიული იდეოლოგიის ჩამოყალიბებას. ეს მეტს გარკვეულობასა და სიცხოველეს შეიტანდა ჩვენს პოლიტიკურ ცხოვრებაში. მოლოდინი არ გამართლდა. „კლდის“ მეორე ნომერი წარმოადგენს უძლურ გალაშქრებას კერძო პირების წინააღმდეგ, რომელნიც უმეტეს შემთხვევაში ყოველი პოლიტიკის გარეშე სდგანან. ამასთან ერთად მოთხრობილია ამბები ტყავისა, პრობკისა და სხვა ამგვარ საგნების სპეკულიაციის შესახებ.

ჩვენ უნდა მოვაგონოთ გაზეთ „კლდის“ რედაქტორს, რომ ამ ქვეყნად სხვადასხვა გვარი სპეკულიაცია არსებობს. ყველაზე უხამსი და აუტანელი პოლიტიკური სპეკულიაციაა. იაფ-ფასიანი ინტრიგების გასაღება პოლიტიკური პრინციპების სახელით ისეთივე დანაშაულობაა, როგორც ქვიშანარევი გირვანქა პურის ექვს ან შვიდ მანეთად გაყიდვა. და თუმცა პოლიტიკური სპეკულიანტებისთვის იურიდიული პასუხისმგებლობა არ არსებობს, მათი ზნეობრივი პასუხისმგებლობა მით უფრო მძიმეა ქვეყნის წინაშე.

ყველაზე ახირებული ის არის, რომ „კლდის“ მეთაური ფრანგული პარლამენტის ტრადიციების შექმნას გვიკიჟინებს. ეს ჩვენ აგრე რიგად სამარცხვინოდ არ მიგვაჩნია. ჩვენის აზრით, უფრო სამარცხვინოა ფრანგული ყვითელი პრესის ტრადიციების შექმნა. ვშიშობთ, რომ გაზეთ „კლდის“ ღვაწლი ... [illegible] ... ამოიწურება.

პ. ნუმარ-ფაშა და კლემანსო სომხეთზე

პოგოს ნუმარ-ფაშამ, რომელიც ევროპაში ცხოვრობს მიუმართავს კლემანსოსთვის წერილით, რომლისგანაც კონსტანტინეპოლის გაზეთებს მოჰყავთ ადგილები:

„დღევანდელ გაზეთებში მე წავიკითხე, რომ გუშინ ინგლისის სათემო პალატაში ბალფურს, საპასუხოთ იმ

ცოცხალ ჯარისკაცებს ვერ გამოვიწვართ. ამისათვის საჭირო არის მუდმივი თავდადებული მუშაობა, რომ შევისწავლოთ ყველა მანქანები და მერე ჯარისკაცებს შევასწავლოთ. დღეს სამხედრო ტეხნიკა მეტად გართულდა და ჯარისკაცებისათვის მათი გაცნობა და შესწავლა ძნელი საქმეა. რაც უფრო რთულდება სამხედრო ტეხნიკა, მით უფრორთულდება ყველა სამხედრო პირების როლები, ჯარისკაციდან დაწყებული უმაღლეს მთავარ-სარდლამდის.

რაც უფრო გავწვრთნით ჯარისკაცს, შევასწავლით მას ტეხნიკას, რაც უფრო შეგნებული გახდება იგი, მით უფრო ის იქნება გამოსადეგი და სასარგებლო. სამშობლო გვავალებს, შეუდგეთ ჯარის შექმნის საქმეს გონიერად და შეგნებულად. დავივიწყოთ დროებით თეატრი, ყავახანები, ბაღები, ქუჩებში უსაქმოდ ხეტიალი და სხვ. ბევრი გვკვეს ისეთი აშხანაგები, რომლებიც 24-საათში უქმად ატარებენ დროს და თავისი ცუდი ყოფა-ქცევით ცუდ გავლენას ახდენენ არა მარტო ჯარისკაცებზე, არამედ თვით ამ[illegible]ზედაც. არც ერთ პატარა ერს არა ჰყავს იმდენი აფიცრები, რამდენიც ჩვენა: გვყვანან სწავლულნიც, ომში გაწვრთნილნიც, სამშობლოს მოყვარულნიც და თუ კი მოინდომებენ, დიდი სამსახური შეუძლიანთ გაუწიონ სამშობლოს, ნაყოფს ჩვენი მუშაობა მაშინ გამოიღებს, თუ გულით მოვეკიდებით სამსახურს, თუ ვიმსახურებთ არა მისთვის, რომ სიზარმაცისთვის ვინმე დაგვსჯის, არამედ მისთვის, რომ ამას ვალად გვადებს ჩვენი ახლად განთავისუფლებული სამშობლო.

რაც უფრო ღრმად გვეყვარება სამშობლო და მეტს ვიმუშავებთ მისთვის. მით ის უფრო გაძლიერდება...

ავ. აბესაძე.

შეკითხვაზე, რომელიც სომხებს ეხებოდა უთქვამს, რომ სომხების ბედი გადაწყდება იმ საფუძვლებზე, რომელიც გამოიმუშავეს მოკავშირეთა მთავრობებმა ერთა თვითმართველობის უფლებაზე. ჩვენ დიდი ხანია მოუთმენლად ველოდით ინგლისის საგარეო მინისტრის ამ განცხადებას. თუ მე ვბედავ თქვენდამი მომართვას თქვენ რთულ მუშაობის დროს, ეს იმიტომ რომ თქვენ მუდამ იცავდით სომხებს და მათდამი სიმპატია და შებრალება ყოველთვის გქონდათ. ამიტომ გთხოვთ არ დაგვიგვიწყოთ ამ საშინელ და მძიმე დროში.

ბოლშევიკების მოქმედების წყალობით ოსმალებმა, სომხების ვილაეტის დაპყრობის შემდეგ კონსტანტინეპოლის კონფერენციაზე ძალა დაატანეს კავკასიის სომხებს, რომელნიც მოკლებული იყვენ ინგლისის დახმარებას, შეექმნათ ვითომდა დამოუკიდებელი მაგრამ ნამდვილათ-კი გერმანიის სრული დამოკიდებულების ქვეშ მყოფი სახელმწიფო.

25 ათას სომეხთ, რომელნიც გადარჩენ ამოჟლეტას ძლიერათ და გაბედულათ აღფრთოვანებული განაგრძობენ ბრძოლას ამ ფრონტზე.

ომის პირველ დასაწყისშივე საფრანგეთის ფრონტზე 900 მოხალისე ჩაეწერა, იმათგან მხოლოდ 50 გადარჩა, რომელთაც მიიღეს სამხედრო ჯილდოები, მაგრამ ამ უკანასკნელთაც დასდვეს თავი ეფრატზე.

ამერიკიდან და ეგვიპტიდან მოვიდენ აუარებელი მოხალისენი პალესტინის ფრანგულ არმიაში.

ყველა ამ ხალხმა დაივიწყა ყველაფერი ქვეყანაზე და მიიტანეს თავიანთი სიცოცხლე შეთანხმების სახელმწიფოებისთვის, რომ გაენთავისუფლებიათ თავის სამშობლო.

აგრეთვე მათი თანამემამულენი ევანში და აზრუმში რომელნიც იცავენ თავიანთ სამშობლოს, როგორც მთელ სომხეთის ხალხს ამ კრიტიკულ დროში ელიან საფრანგეთიდან ნუგეშის სიტყვას. აი რას გთხოვთ მე თქვენ.

საფრანგეთის პრემიერმა და სამხედრო მინისტრმა მ. კლემანსომ ასეთი წერილით უპასუხა:

„მოწყალეო ხელმწიფევ! პატივი მაქვს შეგატყობინოთ თქვენ, რომ თქვენი წერილი მივიღე 14 რიცხვში, რომელზედაც თქვენ ლაპარაკობთ ბალფურის განცხადებაზე თემთა პალატაში. თქვენ ჩამოთვლით საგმირო საქმეებს და თავგანწირვას სომხებისას და ითხოვთ მეც ვთქვა აღსაფრთოვანებლათ, რომ საფრანგეთი არ დათანხმდება დაამტკიცოს და მოიწონოს ის პირობები, რომელნიც თავზე მოახვიეს თქვენ თანამემამულეებს კონსტანტინეპოლის კონფერენციაზე. საფრანგეთი, როგორც ძველი დამცველი დაჩაგრული ერების, არა ერთხელ იჩენდა თავის სიმპატიას სომხებისადმი და დღემდი ყველაფერს აკეთებდა სომხებისათვის.

სხვა სიკეთესთან ერთად, რომლითაც დაჯილდოვებულია სომხები, უნდა ითქვას აგრეთვე რომ იმათ არ ეშინიათ სიკვდილის, რაც დაამტკიცეს კავკასიის ფრონტზე და აღმოსავლეთის არმიებში ბრძოლით.

დაღვრილი სისხლი უფრო გაართულებს კავშირს სომხეთის და საფრანგეთის შორის. საფრანგეთის რესპუბლიკამ და ინგლისის სახელმწიფომ დააყენეს სომხები იმ ხალხთა რიგში, რომელთაც თვითონ უნდა გადაწყვიტონ თავიანთი ბედი თანახმათ სიმართლის და გუნებისა.

კლემანსო.

ამის შესახებ სომხეთის საგარეო მინისტრი და კონსტანტინეპოლის დელეგაციის წევრი ა. ხატისოვი უცხადებს ოსმალურ გაზეთების თანამშრომლებს, რომ ნუმარ-ფაშას არ ქონია სომხეთის მთავრობისგან მინდობილობა და შეუძლებელია მისი განცხადება მთავრობის განცხადებათ მივიღოთ.

საფინანსო კომისიის მოგზაურობა შავი ზღვის პირად

როცა ტუაპსეს აღების ამბავი მოვიდა, ფინანსთა მინისტრი გ. დ. ჟურული საქმეების გამო ფოთში იმყოფებოდ; აქვე საჭიროდ დაინახა შეედგინა კომისსია, რათა დაუყოვნებლივ გაეგზავნა ახლად შემოერთებულ ადგილებში ფინანსიურ საჭიროებათა გამოსაკვლევად და სასურველი დაწესებულებანის მოსაწესრიგებლად. კომისიაში შევიდნენ: მთავარი საბაჟოს გამგე ბ. მიქაძე, ფოთის ნავთსადგურის გამგე და დანარჩენ ქართულ ნავთსადგურების ზედამხედველი ინჟენერი ა. ი. ჯავახიშვილი; ფოთის საბაჟოს კონტროლიორი იას. საბახტარიშვილი და ნიკო

თავდგირიძე. კომისიამ დაიწყო თავის მოქმედება სოხუმიდან. შესცვალა და მოაწყო იქ საბაჟო და ნავთსადგურის დაწესებულებანი. ასევე მოიქცა სხვა პატარა სანაპირო ქალაქებშიაც: ათონსა, გუდაუთსა, გაგრასა, ადლერსა, სოჭაში. ყოველგან რუსი მოხელეები უნდობლობით ეგებებოდა კომისიას, მაგრამ როცა განცხადება მოისმინეს, რომ საქართველოს რესპუბლიკა მხოლოდ საქმის გამკეთებელ კაცებს ეძებს და ეროვნების მიუხედავად ვინც ერთგულებას აღმოუჩენს რესპუბლიკას დაწინაურებული იქნებაო, თითქმის ყველა დაკმაყოფილებული იქმნა; საბაჟო უწყებაში ახალი წესით ჯამაგირები მეტია; ყოფილი გამგეები თუ სამსახურისათვის სასარგებლოა ყველა შესაფერ თანამდებობაზედ იქმნა დატოვებული მეტი ჯამაგირით. მხოლოდ აფხაზეთში სარგებლობენ ჯერჯერობით რუსის მოხელეები აბხაზ-ქართველთა უთანხმოებით და წინააღმდეგობას უწევენ ჩვენ განკარგულებას სოჩის და ტუაფსის ოლქებში. როცა მოისმინა ხალხმა, რომ სახელმწიფოებრივი დაწესებულების დამყარება ყოველგან საჭიროა და საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკაც სცნობს ზოგიერთ გადასახადებს სახელმწიფოსათვის სავალდებულოდ, შეუდგნენ საქმეს. სამი კვირის განმავლობაში 800 ათას მანეთამდე შემოვიდა სხვა და სხვა საბაჟო, სააქციზო და საზღვაო გადასახადები. ამნაირად ადგილობრივი ხაზინებიც ამუშავდა და ხალხის არსებითი საჭიროებაც დაკმაყოფილებული იქმნა.

სავაჭრო-სამრეწველო საქმეების შესახებ ამ ბუნებით მდიდარ სანაპიროში ვრცელი მოხსენება წარუდგინა კომისიას ნიკო თავდგირიძემ, დიდად საყურადღებოა ამ მხარეში თუჯის და რკინის გადასადუღებელი ქარხანა, ჩვენი თანამემამულის ზაალ ბარათაშვილის მეცადინეობით და ინიციატივით მოწყობილი. ეს ქარხანა იყო დაარსებული ამ მსოფლიო ომის პირველ წლებშივე სამხედრო უწყების საარტილერიო საჭიროებათა დასაკმაყოფილებლად. ფულს იძლეოდა რუსინგლისელთა ბანკი, რუსის მთავრობა კი დასამზადებელ იარაღის მოთხოვნილებას აძლევდა და საჭირო ფულსაც ჰპირდებოდა, მაგრამ ანარქიამ მოუსწრო და ყველა მთავრობის დაპირება გაბათილდა; ეხლა ჩვენ თანამემამულეს დარჩა ეს დიდი ქარხანა; ბ. ბარათაშვილი ჩვენ მთავრობას წინადადებას აძლევს, რაც ჩვენი ხალხისათვის სამეურნეო იარაღებია საჭირო თავის ქარხანაში დაამზადოს და თითქმის ოქამდი არსებულ ფასებში მიაწოდოს ხალხს.

მიწათ-მოქმედების მინისტრმა დიდად მოიწონა ეს აზრი, მაგრამ როგორ განახორციელებენ დაპირებას, ჯერ არ ვიცით. მეორე დიდად საყურადღებო ქარხანა ტუაპსეში—ცემენტის საკეთებელია, 1,200 ათას ფუთს ამზადებს წელიწადში, ამ დროს, როცა ყოველივე საამშენებლო საქმეები შეჩერებულია, ცემენტის ქარხანა ჩვენთვის დიდად საჭიროა. აქვე, ტუაპსეში, მოწყობილია მესამე დიდად საჭირო ქარხანა: ტყავების გასაკეთებლად საჭირო მასალა (დუბილის ექსტრაქტი). ასეთი ქარხანა მთელს ჩრდილო რუსეთში არ არსებობდა და დიდად საჭიროა ყოველგან. ყოველივე ამ სიმდიდრეს გონიერული მოხმარება, პატრონობა და გაძღოლა უნდა; დაყოვნებაც არ შეიძლება, თანდათან სხვები, გარეშეები ეპატრონება საქმეს; დიდი ყურადღებაა საჭირო. ენახოთ.

ჟ.

ქართველი ისრაელე

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ხუთშაბათს, ივლისის 26 ზესდგება

ეროვნულ-დემოკრატ სტუდენტთა და მოწაფეთა

კონფერენცია

თბილისის ბაყთა მეორე გიმნაზია

ამით აცხადებს ქართველ მშობელთა საყურადღებოთ, რომ გაერთიანებულ მოსამზადებელ კლასის ყველა განყოფილებებში თავისუფალი ადგილია. თხოვნების მიღება გაგრძელდება 1 ივნისამდე.

2—999—2 დირექტორი ილ. ლორთქიფანიძე.

მომხმარებელ საზოგადოების „დახმარებას"

გამგეობა ამით აუწყებს საზოგადოების წევრთ, რომ წევრთა

საზოგადო კრება

დანიშნულია სამშაბათს, ივნისის 1-ს (ახალის სტილით), საღამოს 7 საათზე, სამეურნეო ბანკის დარბაზში.

კრების წესრიგი:

1. გამგეობის მოხსენება საზოგადოების მოქმედების შესახებ;
2. 1917 წლის ანგარიში და მოგების განაწილება;
3. 1918 წლის ხარჯთაღრიცხვა;
4. მრავალი საქმეები (სხვათა შორის წესდების ზოგიერთ მუხლების შეცვლა).
5. გამგეობის და საერევიზიო კომისიის წევრთა არჩევანი.

კრებაზე დასწრების უფლება აქვთ მხოლოდ იმათ, ვისაც, თანახმად 1918 წ. აპრილის 4-ის კრების დადგენილებისა, წარმოდგენილი აქვთ 55 მანეთი საწევრო გადასახადი და 3-ის ფული და წევრებად მიღებულნი გამგეობის მიერ. უკეთუ დანიშნული კრება ივნისისთვის 1-ს ვერ გაიმართა წევრთა კანონიერ რიცხვის დაუსწრებლობისა გამო, იმ შემთხვევაში კვირას, ივნისისთვის 13-ს (ახალის სტილით), იმავე ადგილს გაიმართება **მეორე საზოგადო კრება**, რომელიც კანონიერად ჩაითვლება მიუხედავად დასწრეთა რაოდენობისა.

შენიშვნა. არც ერთ კრებისთვის არ დაიგზავნება.

1917 წლის ანგარიში ტეხნიკურ დაბრკოლებათა გამო არ იბეჭდება, მაგრამ გამოფენილია საზოგადოების ორსავ მაღაზიაში და საზოგადოების წევრებს მუდამ შეუძლიანთ მისი წინასწარი განხილვა, აგრეთვე ყოველგვარ ცნობების და საბუთების და წიგნების წარდგენის მოთხოვნა გამგეობის კონტორაში.

1—1000—4

ვაჭრობა-მრეწველობის სამინისტროს გამგებლობის ქვეშ მყოფი კომერციულ ცოდნათა კურსები

ს. მ. ფილიპანისა

ქალთა და ვაჟთათვის

(თბილისი, მიხეილის პრ. № 24, ტელეფონი № 976)

თხოვნების მიღება 10—12 და 5—7 საათამდის. სწავლის დასაწყისი 15 ენკენისთვეს. პროგრამების ფასი ეძლევა კურსების კანცელარიაში, 30 კაპ. 10—9

ვეკეგ

ორ ოთახს, ან ერთს

კარგად გაწყობილს, ელექტრონის განათებით, გოლოვინის პროსპექტის რაიონში. მისამართი „საქართველოს" რედაქციაში. ტელეფონი 15—73, 11 საათიდან 1 საათამდე, ლ. ჯაფარიძეს. 3—4

ქალ. ქუთაისში

მიხეილის ქუჩ. წითელ ხიდთან გაიხსნა

ქირ. და ქალთა სნეულების საავადმყოფო

სამფოგბიაროგ განყოფილებ

მწოლარე ავადმყოფებს იღებენ ყოველ დროს. 15—1739—11

სამკურნალო კაბინეთი ექიმის

ალექსანდრე დავითის ძე კეკელიასი

იღებს კანისა, ვენერიულის და სიფილისით ავადმყოფებს (914-ს და 606-ს შეშხაპუნება). ავადმყოფთა მიღება დილის 9 საათ. 11 საათ. და საღამოს 5 საათ. 7 საათ. მიხეილის პროსპექტი № 116, სასტუმრო „ნოე"-ს პირდაპირ, ტელეფონი 14—28.

მარტის 20 გაიხსნა ახალი

საკურნალო

ყოველგვარ ავათყოფთათვის

ექიმ მ. მ. მაკინარიშვილის და ლ. ნაზარიანცის

საავადმყოფოში იარსებებს ბილის საექიმო კაბინეთი ხელოვნურ კბილების ტენიკურ ლაბორატორიით.

მიხეილის პროსპექტის („კიროჩნი" ქუჩ. კუთხე № 22, შესავალი კიროჩნი ქუჩიდან). ტელეფონი 10—37.

ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე დილის 9 საათ. ნაშუადღევის 3 ს-დე.

ვენერიულ ავადმყოფების მიღება—საღამოს 4-დან—8-მდის. ქალების და ბავშვების მიღება 4—5 საათამდე.

ღარიბები მიიღებიან კვირაობით, 10—12-მდე უფასოდ.

ექიმი

მ. ნინამეღვრიშვილი

დაბრუნდა და განაახლა ავადმყოფების მიღება დილის 11 საათიდან 1 საათამდის და საღამოს 6-დან 8-მდე. გულის, ფილტვისა და სისხლის სპეციალური. მისამართი: ელისაბედის ქ. 7, სასტუმრო „ბომონდის" ახლოს.

გაიხსნა

თვალის საავადმყოფო

(მუდმივი საწოლებით)

ექიმი დონხინისა

ყოფილი ასისტენტი უნივერსიტ. თვალ. კლინიკისი ვენაში და პარიზში. ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე, 9 საათიდან 1 საათამდე და 4—7 ნახევარ საათამდე. მიხეილის პროსპექტი № 141 (კინემატოგრაფი „აპოლო"-ს ახლო) მძიმე ავადმყოფები და საოპერაციები მიიღებიან სრულ პანსიონში.

ტელეფონი 5—97.

ექიმი

ნ. ი. მახვილაძე

იღებს სპეციალურად მალარიით (ციება) და მისი შედეგებით დასნეულებულთ, სისხლის ნაკლებობით, გულისა, ფილტვისა, ქარებით და სხვა შინაგან სნეულებით ავადმყოფთ ყოველ დღე საღამოთი 5—7 საათამდე.

ელექტრო-ტერაპია და მასსაჟი

მისამართი: მოსკოვის ქ. № 11. ზემელის აფთიაქის მახლობლად.

დოქტორი მედიცინაში

მოსე ანთიმოსის ძე კალანდარიშვილი

უფროსი ექიმი თბ. კადეტთა კორპუსისა.

ბავშვთა, შინაგან და ქირურგიულ სნეულებიან ავადმყოფებს მიიღებს დილის 8—9-მდე საღამოს 5—7. ტელეფ. № 17—21.

მთავრობის გავლენას მოკლებულია დღევანდელი სკოლა.

მთავრობამ ძალით არავის არ უნდა აკეთებინოს საქმე, რადგან ნაძალადევი საქმე წინ ვერ წაიწევს, მხოლოდ მოვალეობა ყველა დაწესებულებას და კერძო პირებს დაეხმაროს რჩევით და ცოდნით.

თუ ამ მხრივ შეგეხედავთ ჩვენი სკოლის მოთავრობას, ვიტყვით რომ აქაც პარტიობამ იჩინა თავი. მართალია სკოლის სათავეში ჩაუდგნენ პატიოსანი პირები, მაგრამ მათ ავტორიტეტიანი სიტყვა ვერ მიაწოდეს დღევანდელ სკოლას.

რაც ვიყო აქამდე სკოლაში, იგი ერთხელ და სამუდამოთ წარსულს უნდა ჩაბარდეს და ღმერთმა იხსნას საქართველოს ახალი სკოლა ძველ სენისაგან.

რა ჯახს უნდა დავადგეთ ჩვენი სკოლის აღსადგენათ?

გმა, მე მგონია, მხოლოდ ასეთი უნდა იყოს:

1) სკოლა უნდა იყოს მხოლოდ ტაძარი მეცნიერებისა, პოლიტიკას სრულებით ჩამოცილებული.

2) სკოლაში აღდგენილ უნდა იქმნეს წეს-რიგი და მტკიცე სწავლა საშეცნიერო საგნებისა.

3) წეს-რიგის ასრულება სასტიკად უნდა მოეთხოვოს უპირველესად პედაგოგობას და შემდეგ შეგირდებს. პედაგოგები თავის მოქმედებაშა უნდა ხელმძღვანელობდნენ სკოლის და საშობლოს გულწრფელ სიყვარულით.

4) მასწავლებელნი, რომელნიც გულგრილად მოეკიდებიან უდიდეს საქმეს —ახალ-თაობის სწავლა-განათლებას, დაუყოვნებლივ დათხოვნილ უნდა იყვნენ და მათი თანამდებობა უფროღირსეულ პირებს გადაეცეს.

5) სამინისტროს უნდა მოეთხოვოს სკოლების ფაქტიური ხელმძღვანელობა, რისთვისაც უნდა ჰყავდეს მცოდნე ხელმძღვანელნი და არა ძველებური „რევიზორები".

6) ხელმძღვანელთა შენიშვნები უნდა განისილონ პედაგოგიურ კრებებზე მის თანადასწრებით, რომლის სკოლასაც შეეხება შენიშვნები და უკეთუ შენიშვნები ნნიშვნელოვანი და სასარგებლოა საქართველოს სკოლებისათვის, მაშინ ასეთი შენიშვნები განხილულ უნდა იქმნეს სამინისტროს საგანგებო სასკოლო თათბირზე და საგანგებულოდ გამოქვეყნებული ყველა სკოლისათვის.

7) დაუყოვნებლივ, სამინისტროში უნდა შესდგეს კომისიები, რომელნიც რუსულ პროგრამებიდან გამოსტოვებენ ყოველივე უმნიშვნელო მასალას.

8) დაუყოვნებლივ უნდა გადათვალიერდეს ქართული სახელმძღვანელოები და მოსდეს შეთანხმება ტერმინებში.

9) ყოველ სკოლაში სწავლის დაწყების უმალ უნდა შემუშავდეს პროგრამები და განხილულ იქმნეს.

კომისიების საგანგო პროგრამები უნდა ეთანხმებოდნენ სამინისტროს პროგრამებს და ადგილობრივ სკოლის პირობებს.

დასასრულ ვსთხოვ სხვებმაც ამოიღონ ხმა სამშობლო სკოლის აღდგენის საშუალებებზე, რადგან სიჩუმე ამ საქმეში სამშობლოს ღალატს უდრის.

მ. ზაალიშვილი.

გინანდაბა ან თბილისში

არა გვგონია, დღეს თბილისის მცხოვრებთათვის რომელიმე საკითხი იღებს ისე მწვავედ, როგორც ბინის საკითხი. ის უსაზღვრო ყოველდღიური სიძვირე, რომელიც ზღაარულ ხარისხებს აღწევს, თითქმის შეუმჩნეველი ჩრდება შედარებით ბინასთან, რომლისათვის ტანჯვამ ლამის დიდძალი მსხვერპლი შეიწიროს. მუდამ დღე, დღეს 7 საათიდან დაწყებული ნაშუადღეის 4—5 საათამდე აუარებელი ხალხი იყრის თავს ქალაქის სამმართველოს ბინის განყოფილებაში, სადაც ორ-სამ თვეობით ელოდება, რომ სადმე ერთი უბრალო და ნესტიანი ოთახი იქნება შეხვდესო.

რა არის ამის მიზეზი?.. არის ბინის კანონი, რომლის ძალითაც სახლის პატრონს ნება არა აქვს უქალაქის სამმართველოდ ოთახი გააქირავოს, წინაღმდეგ შემთხვევაში გაქირავებულ ოთახებში გადასული მდგმური, თუ ის ოთახები სამმართველომ სხვას მიაკუთვნა, უსათუოდ ბარგ გამოყრალი და ველაე უბინოთ დარჩება. აი, იმისათვის, უსახლკარო მცხოვრებნი მთელი დღე დარბიან სადმე ცარიელ, ან დასაცარიელებელ ბინას შეიგულებენ და შეაქვთ სამმართველოში 2 მ. და 40 კაპ. მარკიანი განცხადებანი, რომ ესა და ეს ბინა მე მაკუთვნეო. და იწყება ყოველდღიურად მთელი თვეების კარგვა... „ხვალ"-„ზეგ"-ობას სახლვარი არა აქვს... და თუ ბედმა გიმეხთლა და სხვას, რომელმაც განცხადება შენზე გვიან შეიტანა, მოსამსახურეთა შორის ნაცნობი აღმოუჩნდა, კიდევ ახალად უნდა ირბინო და ეძებო სხვა ოთახები, რადგანაც შენ მარ პირველად ბაშოვნი და შეეკობინებული ნაცნობისათვის ხელსაყრელი და მოსაწონია... და ასე, ამ გვარად, შენ პოულობ, სხვას მიაკვს; შენ უბინაოდ, უგზო-უკვლოდ დაეხეტები, სხვა ერთ დღეში მოულობს... და თუ ეტყვი, ეს როგორ მოხდაო,—ალბად ბრძანება იქო, რომ ეს საქმე დაგვეჩქარებინა და ჩვენც დავაჩქარეთო...

ასეთია კანონები, ასე შველიან ადგილობრივ მცხოვრებლებს—ეს მაშინ, როდესაც აუარებელ გადმოხვეწილთ შეგობარ-ნათესაურ განწყობილებით მშვენიერი ბინები აქვთ, თუნდაც იგი ბინები შიგ მცხოვრებთა რიცხოვნებას კანონის ძალით არ შეესაბამებოდეს...

მაგრამ, თუნდაც ესთქვათ, რომ წესის აღსრულებაში არ არის უსწორმასწორობა და ყველაფერი სამართლიანად სრულდება. ეს შესასრულებელი წესი, კანონი არის თუ არა სამართლიანი? არა, როდესაც ყოველგვარ დარგში ფასმა ერთი ასად და თითქმის ათასად იმატა, როდესაც ყველა ჯურის მესაკუთრეს თუ მწარმოებელს სრულ თავისუფლებას აძლევენ, ან და თვით ასრულებს თავისუფლად, სახლის პატრონებს 15—30 პროცენტსაც არ ამატებინებენ და თავისი ოთახების გაქირავების ნებასაც არ აძლევენ. ჩვენ არ ვამბობთ, სახლის პატრონები თვითნება მყვლეფავებად უნდა გადაქცენონ, მაგრამ თუ მხედველობაში მივიღებთ, რომ ბევრი სახლის პატრონი მხოლოდ სახლებითა სცხოვრობს და მდგმურები სხვისი ოთახებით უფრო დიდ სპეკულიანტებად ხდებიან, ვიღრე თვით ოთახების პატრონნი, მაშინ უნდა ვსთქვათ, რომ არსებული წესი მეტად უკანონოა და მას ძირითადი შეცვლა უნდა. და რომ ეს ასეა, მტკიცდება შინაგან საქმეთა სამინისტროს მიწერილობით (№ 13473, 1918 წლ. 5/IV) სახლის პატრონთა საზოგადოებისადმი, რომელსაც ატყობინებს, რომ აარსდება კომისია, რომელიც ბინის კანონს გადაათვალიერებსო. აირჩიეს კომისია თუ არა, არ ვიცით, მაგრამ კანონი რომ იგივეა, ეს აშკარაა და სწორედ ამას უნდა ყურადღების მიქცევა, ამას უნდა ძირიანი განხილვა.

ზიხ. კიაზოშვილი.

სასურსათო სამინ. რწმ. სამ. ასათიანის მოხსენება

საქართვ. რესპ. საბჭოს თავმჯდომარისა, მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარისა და სახელმწიფო კონტროლიორისადმი.

ის სისტემა, რომელიც ძველის ნაცვლად მივიღეთ ეს-ეს არის ეხლა, სრულიად კრიტიკის გარეშე სდგას (სამწუხაროდ ამ ხანად არ შემიძლიან ფართო კრიტიკით შეეხო მას, რადგანაც მოხსენების ფორმა ამის ნებას არ მაძლევს). სასურსათო საქმის ქაოტიური მდგომარეობა მოითხოვს საოთანადო მზრუნველობას და კარგს ექიმს, და ამ ექიმად უნდა დავასახელოთ სრული ცენტრალიზაცია დიქტატურის ელფერით, რასაც ჩვეულებრივ განსაკუთრებულ შემთხვევაში მიჰმართავენ ხოლმე.

და განა დღეს ჩვენ არ ვიმყოფებით განსაკუთრებულსა და მასთან მეტისმეტად მძიმე პირობებში, როცა სასურსათო საკითხს შევეხებით? თუ წინად სასურსათო საქმეს ვერა ვშველოდით, პირ იქით ვღუპავდით კიდეც რაღაცა ერთს უფლებისა და ყოველგვარი კომიტეტების გამოისად, დღეს უფრო ცუდს პირობებშია ჩვენი ქვეყანა ჩავარდნილი, როდესაც მას გარშემო ათასი და ათიათასი მრჩეველი შემოჰხვევია და საქმის ნაცვლად უქმლაყბობით სცარავენ საქმეს, დრო კი არ იკარგ, პურის საკითხის მოსაგვარებლად კიდევ რაღაცა ორიოდე თვე დგვრჩენია და თუ ესეც ვერ გამოვიყენეთ, შემდეგში ძნელად ღა რომ გამოვაკეთოთ საქმე.

სასურსათო სამინისტრო უნდა არსებობდეს ისე, რომ ყოველგვარი ორგანიზაციები ექვემდებარებოდეს მას, თვით საქონლის დამზადებელი კომიტეტიც კი, მასთან საქონლის გამცვლელ - გამომცვლელი კომიტეტი, თუნდა იმიტომ, რომ დღეს-დღეობით ჩვენს სოფლებში ქალალდის ფულმა დაჭარგა ყოველ-გვარი მნიშვნელობა, მას სოფელი აღარ საჭიროებს, ვინაიდან მას უნდა ტანსაცმელი, საპონი, სასოფლო საჭიროებანი, შაქარი და მრავალი სხვა. მიწერ-მოწერა სრულიად უსნიშვნელოდ ნთქავს ძვირფას დროს, რაც ასე რიგად ძვირფასია ჩვენთვის, აღარას ვიტყვი, პურის სყიდვისათვის საჭირო ორგანიზაციის მოწყობის შესახებ. სასურსათო სამინისტროს მოქმედების სფეროდან ასეთი რამის გამოყოფა ის იქნებოდა ივიეე, რომ ცოცხალი ორგანიზმი დაგვეშალა.

მომავალში დაქვემდებარების გარდა, რის შესახებაც ზემოდ ვამბობდი, საჭიროა ყველა საწყობები, რაც კი ლაშქრისთვის ერთი წლის სამზადის იქით ზედმეტს შეადგენს, (ძველი საინტენდანტოები, მაგალითად) დაუყოვნებლივ სასურსათო სამინისტროს გადაეცეს. აი, ასეთი დამოჩილება და, რაც უმთავრესია, ყველა ამ საწყობთა ხეირიანი მოხმარება, იხსნის ჩვენს ქვეყანას შიმშილისა და სიცივის შუქარისაგან.

სასურსათო სამინისტროს სრული მოქმედება უნდა ხდებოდეს ფაქტიურად სახელმწიფო კონტროლის ზედამხედველობის ქვეშ. თუ სურსათის საქმე ისე იქნებოდა დაყენებული, როგორც მე მიგითითებთ, ვაცხადებ საქვეყნოდ, რომ სამი თვის განმავლობაში გრიგანეა პურის ფასი ერთ მანეთზე ჩამოვიდოდა. არ ვშიშობ ამ განცხადების გამო პასუხი ვაგო ხალხისა და მთელი ქვეყნის წინაშე.

პროფესიონალიზაცია

ზემო იმერეთი

პირველ ენკენისთვეს, მოხდა შორაპნის მაზრაში საერობო არჩევნები. დავეს წარი კრებაზე სოფელს ჩხირაულში, სადაც უნდა შეკრებილიყო ორი სოფელი ჩხირაული და ბეზრული, რომლებშიაც ხმის უფლების მქონე ირიცხება სულ 916 სული. ამ რიცხვიდან კრებაზე გამოცხადდა მხოლოდ 70. ამ სამოც და ათიდანაც 8 უარი განაცხადა ხმის მიცემაზე. დანარჩენი 62-დან 15-მა პირველ ნომერს მისცეს ხმა და 47 მეორე ნომერს. ესეეე ბედი სწევია, როგორც გადმოგვცემს, ჩხირაულის საზოგადოების სხვა სოფლებსაც. აქ სამი პარტიის ბლოკი იყო ერთად: სოც. დემოკრატი, ფედერალისტები და სოც. რევოლუციონერები. სოფელ ჩხირაულში ერთი სოც. დემოკრატების წარმომადგენელი იმაშიაც კი არწმუნებდა ხალხს, რომ პირველმა ნომერმა თუ გაიმარჯვა, საღდათს აღარ გაიყვანებენო, მაგრამ ამითაც ბევრს ვერას გახდა.

ზემოური.

ივრის ხეობა

გადმოხვეწილმა და ლტოლვილ სპეკულიანტებმა ძველი ტანისამოსის ვაჭრობით ივრის ხეობას მოსდეს ხოლერა. საგარეჯოში ერთ დღეს მან იმსხვერპლა 18 სული. სხვადასხვა სოფლებსაც დაუკრა ზარი საზარელმა სტუმარმა.

ივრის ხეობის სოფლების აღმასრულებელ კომიტეტმა გასცა სასტიკი განკარგულება, რომლითაც არ შეუშვებენ ძველ ტანისამოსს.

რატომ უფრო ადრე არ იზრუნეს, რომ ამდენი მსხვერპლი თავიდან აეცილებინათ?

პურის მოსავალი კარგი იყო, მაგრამ ვაჭარ-ჩარჩების საუნჯედ იქცა იგი. არ არის გლეხი, რომ არ ვაჭრობდეს, ამას ზედ ემატება თბილელი რუსის მოხელენი, რომელნიც ხელზე ვაჭრობას აჩაღებენ და „არსების პურს" ჰშოულობენ.

ამას წინად თვისი სამწყსო დაათვალიერა თბილელ მიტროპოლიტმა ლეონიდემ. ხალხი მხურვალედ შეეხვდა მღვდელმთავარს.

მიტროპოლიტმა სხვათა შორის ინახულა მღ. აღექსი გულისაშვილის სამრევლო ნინოწმინდის შესანიშნავი საკათედრო ტაძარი, რომელსაც ვახტანგ გორგასლანმა დაუდო ფუძე მე-5 საუკუნეში. ისტორიის გადმოცემით წმ. ნინოს შემოსვლისას აქ იყო საკერპო, ბომონი, რომელსაც თაყვანს ჰსცემდენ სუჯნი (ივრის ხეობის მაშინდელი მოსახლეობა). წმ. ნინომ შემუსრა იგი და ბომონის ნანგრევებზე აღაგო მცირე ეკლესია. ნინოწმინდას მე-17 საუკუნიდან მიტროპოლიტები ჰყავს.

მისი შესანიშნავი მღვდელმთავრები არიან: არსენი მე-10 საუკუნეში. იგი წავიდა ათონს და იქ დაყუდებული საქართველოს ეკლესიამ შერიცხა წმიდათა შორის. იოსებ ანდრონიკაშვილი, რომელმაც შაჰ-აბასის მიერ იავარქმნილი დავითგარეჯის უდაბნო-მონასტერი განაახლა. საბა ტუსისძე, სასახლის ინტრიგანი და ზვიადი პიროვნება. კათალიკოსი ანტონ 1-ლი მან ამხილა კათოლიკობაში და განდევნა რუსეთში. მიხეილი, შესანიშნავი კალიგრაფი და უკანასკნელი მდედელმთავარი ნინოწმინდისა იყო მოწაფე ანტონ 1-ლი კათალიკოსისა. უკანასკნელს ეახლა ანტონს რუსეთში, მე-18 საუკ. ირაკლი მეორემ ნინოწმინდის მიტროპოლიტს ჩაბარა: რუსეთის, ნეკრესის ეპარქიები და მონასტრები: იაკითგაიეჯა და წმ. დოდო. 1824 წ. მიწის ძვრამ დაანგრია ტაძარი. მომსწრეთა სიტყვით დიდძალი სიმდიდრე გაზიდეს აქედან რუსებმა. გადარჩენილი საუნჯე გაძარცვეს მეგრელებმა წარსულ საუკუნეში. დღეს დარჩენილა მხოლოდ წმ. ნინოს ფრიად ორიგინალი, უძველესი მხატვრობა განახლებული მე-18 საუკ. შეჭედილი ვერცხლით. ოქრონაჭედი და ფარნები ირაკლი მეორის დედის თამარ დედოფლის მიერ შეწირული. მაღალ სამრეკლოზე ინახება თეიმურაზ მეორის დროს თბილისში ჩამოსხმული ზარბაზანი. კედლებზე ინახება ძველი ფრესკები, რომელიც ჩვენ ახალგაზდა მხატვართ მუშაობას ასცდა. კედლებზე წარწერათა შორის არის უძველესი ბერძნული წარწერა.

ვახტანგ გედევანიშვილი.

თეატრი და მუსიკა

სახელმწიფო თეატრი: დღეს პირველად მიდის „ფაუსტი", დირიჟორობს ბ. ცენოვსკი.

„ლადია არგონავტოვ". დღეს უკანასკნელი დღეა მეხუთე ციკლის პროგრამის. დადგმული იქნება „აფხაზეთის პოემა". გადმოკეთებულია აკ. წერეთლის „გამზრდელი" სერგეი გოროდეცკისაგან. მონაწილეობენ ვ. ვ. ბურაგო-ცეხანოვსკაია, მ. ზელენსკაია, ტ. მაჩაბელი და სხვები.

30 სექტემბრისთვის განზრახულია ერთ დღის პროგრამა ნ. ჩერეპნინის ნაწარმოებებიდან.

„აბესალომ და ეთერი" ოპერა ზ. ფალიაშვილის. 22 სექტემბერს სახელმწიფო თეატრში მოწვეულ პირების დასწრებით, რომელთა შორისაც იყვნენ ცნობილი კრიტიკოსები, დირიჟორები და არტისტები მოსმენილ იქმნა ნაწყვეტები ზ. ფალიაშვილის ოპერიდან „აბესალომ და ეთერი". ვოკალური ნომრები შეასრულა ზალიპსკიმ და სხ. ანსაბლი და ცეკვა ნ. ნ. ჩერეპნინმა როიალზე. მსმენელთ მოეწონათ ოპერა და ერთხმად გამოთქვეს სურვილი, რომ ოპერა სახელმწიფო თეატრში დაიდგას.

თავადი ბეგთაბეგიშვილის ბალეტი. „Café de l'opera"-ში უკანასკნელად გამოდის თავ. ბეგთაბეგიშვილის ბალეტი: ლ. სემიონოვა, ტ. პავლოვა, ბისეროვა და სხვები.

განცხადება

საქართველოს რკინის გზის სამმართველო ამით აცხადებს მგზავრთა საყურადღებოთ, რომ სათბობი მასალისაგან გამოწვეულ პირობის გამო 10 აგვისტოდან მატარებლების მიმოსვლა იცვლება შემდეგ ნაირათ:

თბილისიდან გადის

			საათი	წ.
ფოთისკენ	№ 23		7	50
„	№ 3	ღამის	10	30
ქუთაისისკენ	№ 9	10 საღამ.	7	17
განჯისკენ	№ 4	ღამის	11	10
„	№ 8	დღის	3	35
სანაინისკენ	№ 4/30	დღის	1	—

თბილისში მოვა

ფოთიდან	№ 24	შუად.	12	47
„	№ 4	საღამ.	6	54
ქუთაისიდან	№ 11/12	დილის	6	53
განჯიდან	№ 3	საღამ.	4	30
„	№ 7	დღის	8	30
სანაინიდან	№ 40 3	დილის	11	—

თბილისის დროით.

მედიცინის დოქტორი ბერლინის უნივერსიტეტისა

გ. გ. მეგრაბიანცი

ჩამოვიდა და განაახლა ავადმყოფების მიღება.

შინაგანი ავადმყოფობა, ჭლექისა და გულისა. იღებს ახალ რენტგენის—ელექტრო წამლობის კაბინეტში; გასინჯვა და წამლობა X-ს სხივებით დიდი სალენოიდი და არსენვალის ტოკით ფილტვების, გულის და სხვა შინაგანი ავადმყოფობისათვის. ყოველ დღე დილის 9—1 საათამდე და საღამოს 6—8 საათ. ბებუთოვის ქ. № 23, ტელეფონი 7—92.

სტამბა „ცხოვრება" ა. კალანდაძისა, გაბაევის შესახვევი № 1.